

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická

Diplomová práce

SMĚNEČNÉ ŘÍZENÍ

Aleš Klouzek

Plzeň 2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Aleš KLOUZEK**
Osobní číslo: **R08M0125P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Směnečné řízení**
Zadávající katedra: **Katedra občanského práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Hmotněprávní exkurz
3. Obecný výklad civilního procesu se zaměřením na směnečné řízení
4. Předpoklady vydání směnečného platebního rozkazu
5. Doručování
6. Námitkové řízení
7. Právní moc a vykonatelnost
8. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Helena Rabanová

Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce:

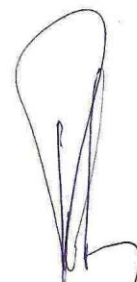
30. března 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

29. března 2013

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
pověřená osoba

V Plzni dne 29. června 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma „Směnečné řízení“ zpracoval samostatně a že jsem řádně označil veškeré prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, a to způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni dne 29.3.2013

.....
Aleš Klouzek

Poděkování

Na tomto místě bych si dovolil poděkovat JUDr. Heleně Rabanové, vedoucí mé diplomové práce, za vstřícnost a schovívavost při procesu tvorby této diplomové práce.

Současně bych rád poděkoval svým rodičům, a to nejenom za psychickou podporu při dokončování mé diplomové práce, ale samozřejmě i za samotnou možnost studovat vysokou školu.

V Plzni dne 29.3.2013

Aleš Klouzek

OBSAH

1 ÚVOD	7
2 HMOTNĚPRÁVNÍ EXKURZ.....	9
2.1 Základní charakteristika směnky.....	9
2.2 Náležitosti směnek	11
2.3 Významné směnečné úkony a instituty	15
3 CIVILNÍ PROCES A SMĚNEČNÉ ŘÍZENÍ	18
3.1 Obecný výklad civilního procesu	18
3.2 Směnečné řízení a jeho zařazení do systému civilního procesu.....	20
3.3 Obecně o směnečných žalobách.....	22
4 SMĚNEČNÝ PLATEBNÍ ROZKAZ	28
4.1 Předpoklady vydání směnečného platebního rozkazu.....	28
4.2 Směnečný platební rozkaz.....	31
4.3 Doručování	32
4.4 Zrušení směnečného platebního rozkazu	36
4.5 Právní moc a vykonatelnost	38
5 NÁMITKOVÉ ŘÍZENÍ.....	40
5.1 Opravné prostředky ve směnečném řízení	40
5.2 Námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu	41
5.3 Projednání námitek a rozhodnutí o nich.....	53
6 ZÁVĚR.....	57
RESUMÉ.....	60
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	62
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ	63

1 ÚVOD

Směnka – cenný papír, platební prostředek nebo nástroj zajištění závazků. V dnešní době však také směnka pro velkou část společnosti představuje pouze domněle známý, spíše abstraktní pojem, prostředek nekalých praktik některých věřitelů nebo poměrně závažnou komplikaci obyčejného lidského života. Lze konstatovat, že směnky a tematika s nimi související zaplňují společenský prostor ve stále větším měřítku, a to i díky značnému mediálnímu zájmu.

Tolik vzývaná nebezpečnost a zneužitelnost směnek pramenící zvláště z neznalosti této problematiky směnečnými účastníky, tedy především dlužníky, je přitom určitým paradoxem, neboť hlavním pramenem právní úpravy směnek je zákon směnečný a šekový č. 191/1950 Sb. (dále jen ZSŠ), který doznal od své účinnosti 1.1.1951 pouze dvou relativně nevýznamných novel, a je tak možné považovat tento zákon za jeden z nejstabilnějších, který český právní řád nabízí.

Právním vztahům vyplývajícím ze směnek je však třeba poskytovat náležitou soudní ochranu, což však již není otázkou kvalitní hmotněprávní úpravy směnek samotných, nýbrž příslušných procesních předpisů a soudní praxe.

Vzhledem k obecné formulaci názvu této práce si nejprve úvodem dovolím poněkud zúžit téma „Směnečné řízení“, neboť ve své diplomové práci se zaměřím na jádro agendy směnečného soudnictví, a to na vymáhání práv ze směnek, zejména pak na průběh zkráceného směnečného řízení. Podstatou této práce bude poskytnout jejímu čtenáři, potenciálnímu účastníkovi směnečného řízení, ucelený přehled problematiky postupu při uplatňování práv ze směnečných listin v rámci českého civilního procesu.

Stranou pozornosti práce pak budou ponechány některé další nároky v souvislosti se směnkami jako např. řízení o umoření směnky, o vydání směnečných listin nebo o vydání směnečného obohacení. S ohledem na ustupující četnost výskytu šeků v praktickém životě, jakož i na skutečnost, že uplatňování práv ze šeků je provázeno až na drobné odchylky stejnými zásadami jako řízení týkající se směnek, budou v této práci šeky opomenuty.

Ačkoli se téma diplomové práce může na první pohled jevit jako ryze procesněprávní, bude čtenáři práce zpočátku poskytnut stručný a přehledný exkurz do základů směnečného práva hmotného, neboť je to právě specifická úprava směnky jakožto cenného papíru, která se následně odráží ve zvláštностech směnečného soudního řízení.

V kapitole nazvané Civilní proces a směnečné řízení bude nastíněn obecný výklad občanskoprávního řízení se zaměřením na směnečné řízení, jeho zařazení do systému civilního procesu, jeho specifika a obecné předpoklady žalob, kterými se uplatňují práva z titulu směnečné listiny.

S ohledem na výše uvedené by jádro celé práce měly tvořit následující dvě kapitoly. Z pohledu potenciálního žalobce uplatňujícího nárok ze směnky je důležitá kapitola Směnečný platební rozkaz, jež bude průvodcem prvostupňovým zkráceným směnečným řízením od podání řádného návrhu na vydání směnečného platebního rozkazu přes vydání a doručování směnečného platebního rozkazu až po právní moc a vykonatelnost takového rozhodnutí. Z pohledu možného žalovaného brojícího proti vydanému směnečnému platebnímu rozkazu je významná kapitola Námitkové řízení pojímající o jednotlivých druzích uplatnitelných námitek směnečného dlužníka a způsobu projednání a rozhodnutí soudem o takových námitkách.

Jak již bylo předestřeno, diplomová práce bude pojímat ve výše zmíněných kapitolách problematiku směnečného řízení zejména deskriptivním způsobem z pohledu platného pozitivního práva. V závěru své práce bych proto chtěl nastínit možné úvahy ve smyslu *de lege ferenda*, a to především ve vztahu k aktuálně řešené problematice délky lhůty pro uplatňování námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu.

2 HMOTNĚPRÁVNÍ EXKURZ

2.1 Základní charakteristika směnky

Pojem směnky

Legální definici směnky ZSŠ jakožto základní právní předpis směnečného práva neposkytuje, nicméně určuje směnku výčtem jejích náležitostí. Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech (dále jen ZCP), pak v § 1 označuje směnku za cenný papír. Směnka je tedy cenným papírem vydaným v zákonem předepsané formě a se zákonem stanoveným obsahem, kterým se výstavce směnky zavazuje zaplatit ve směnkou určeném místě a čase požadovanou peněžní částku, nebo takovou povinnost plnění přikazuje třetí osobě.

Vystavením směnky se zakládá právní vztah, jehož obsahem jsou povinnosti dlužníka a práva věřitele důsledně určená směnkou, tedy směnečná pohledávka, která je neoddělitelně spjata s konkrétním písemným prohlášením. Jak již bylo uvedeno výše, směnka je cenným papírem, a tak není pouhou důkazní listinou o právech a povinnostech ze směnky vyplývajících, nýbrž hmotným substrátem, bez kterého není možné směnečná práva úspěšně uplatňovat. Daná pohledávka vtělená do směnky pak představuje abstraktní závazek existenčně nezávislý na kauzálních vztazích se směnkou souvisejících.¹

Účel směnky spočívá především v její platební a úvěrové funkci. Směnka tak může být platebním prostředkem ve chvíli, kdy věřitel přijme od dlužníka ke splnění jeho peněžního závazku směnku, kterou dlužník získal jako směnečný věřitel, a tuto směnku v pozici dlužníka indosuje na věřitele. Úvěrová funkce směnky je dána například tím, že dlužník na místo okamžitého zaplacení určité peněžní částky vystaví věřiteli směnku, jíž se zaváže k budoucí úhradě takového závazku. S úvěrovou funkcí pak úzce souvisí pojetí směnky jako zajišťovacího nástroje, kdy uplatnění směnky lze použít ke snadnější vymahatelnosti původní pohledávky.² Aktuálně však již není možné využít směnky k zajištění spotřebitelských úvěrů.³

---

¹ Chalupa, R. Základy směnečného práva. 2. rozš. vyd. Praha: Linde, 2008. Str. 27.

² Kopáč, L. Směnky a směnečné právo (směnečný zákon s komentářem a úvodem do směnečného práva). Praha: Prospektrum, 1992. Str. 7.

³ § 18 z. č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, po novele č. 43/2013 Sb. účinné od 25.2.2013

Prameny směnečného práva

Jak již bylo úvodem předestřeno, základním pramenem směnečného práva v České republice je ZSŠ, jenž od roku 1951 prošel dosud pouhými dvěma novelizacemi. Třetím zásahem do ZSŠ bude zákon č. 91/2012 Sb., účinný od 1.1.2014, který nově koncipuje kolizní úpravu směnek a šeků a zrušuje se jím tak čl. I část čtvrtá a čl. II oddíl dvanáctý ZSŠ. Výjimečnost minimálních změn tohoto zákona, v právním řádu našeho státu vskutku raritní, je dána tím, že ZSŠ přejímá v rozhodujícím rozsahu mezinárodní unifikaci vyplývající ze třech úmluv o sjednocení směnečného práva, které byly přijaty roku 1930 na konferenci v Ženevě. Ženevské úmluvy byly ratifikovány většinou evropských států a naši právní úpravu lze plně srovnávat s právní úpravou běžnou v ostatních evropských státech.⁴ Dalším možným odůvodněním stability ZSŠ je skutečnost, že od své účinnosti až do počátku tržního hospodářství v naší zemi nedostaly směnky a šeky tolik prostoru v praxi.

Vedle ZSŠ není možné opomenout, že právní úprava směnek, které jsou cennými papíry, podléhá obecnému režimu cenných papírů podle ZCP. Úprava ZSŠ bude vždy aplikována přednostně, neboť ZSŠ je ve vztahu k ZCP zásadně *lex specialis*. Rovněž je třeba zmínit, že jako podpůrný předpis pro směnečné vztahy se bude aplikovat zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen ObčZ).⁵

Povaha a druhy směnek

Co do formy cenného papíru může být směnka vystavena na řad nebo na jméno. Směnka v podobě cenného papíru na doručitele není přípustná, neboť taková směnka by z důvodu neuvedení alespoň prvního směnečného věřitele nesplňovala náležitosti kladené na směnku ZSŠ. Častější formou směnky bývá směnka vystavená na řad, a to s ohledem na její jednodušší převoditelnost, kdy postačuje vyznačení indosační doložky „za mne na řad“ a předání novému směnečnému věřiteli, zatímco k převodu směnky na jméno, tj. směnky opatřené doložkou „nikoli na řad“ (tzv. rektadoložka), je vyžadována ještě písemná

---

⁴ Hendrych, D. Právní slovník. 3., podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 993.

⁵ Kotásek, J., Pihera, V., Pokorná, J., Raban, P., Víttek, J. Kurs obchodního práva. Právo cenných papírů. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 170, 172.

smlouva o postupu směnečné pohledávky.⁶ O formě směnky tak rozhoduje výstavce směnky, přičemž platí, že není-li na směnce vyznačena žádná doložka, jedná se ze zákona o směnku na řad.

Podle druhů se směnky dělí na směnky vlastní a směnky cizí. Směnka vlastní spočívá v bezpodmínečném slibu výstavce směnky (dlužníka), že konkrétně určenému věřiteli (remitentovi) zaplatí určitou peněžitou sumu. Typicky bude slib uvedený ve směnce vlastní znít takto: „Za tuto vlastní směnku zaplatím...“. Oproti tomu směnka cizí představuje platební příkaz výstavce směnky, kterým se uděluje dlužníkovi (směnečníkovi) povinnost, aby ve stanoveném místě a čase zaplatil osobě oprávněné ze směnky (remitentovi). Směnečník je směnkou cizí vázán od chvíle jejího přijetí, výstavce směnky poté ručí za splnění příkazu směnečníkem. Příkaz udělený výstavcem tak bude znít: „Za tuto směnku zaplaťte...“.

ZSŠ rovněž připouští kromě výše uvedených druhů dva atypické druhy směnky cizí, která se charakteristicky vyznačuje třemi účastníky směnečného vztahu, a to výstavcem směnky, směnečníkem, kterému je udělen příkaz zaplatit, a remitentem, jemuž plyne oprávnění ze směnky. Atypické jsou tyto směnky tím, že ačkoli se v daném směnečném vztahu vyskytují tři pozice účastníků, obsazují je pouze dvě osoby, proto se tyto směnky rovněž nazývají redukovanými. Jedná se o směnku cizí na vlastní řad výstavce a o zastřenou směnku vlastní, ve které výstavce sám sobě uděluje příkaz zaplatit věřiteli. Jiné redukce zákon nepřipouští.

2.2 Náležitosti směnek

Podstatné náležitosti směnky

Dříve bylo uvedeno, že legální definice směnky ZSŠ neuvádí, ale že směnka se určuje v zákoně stanovenými náležitostmi. Neobsahuje-li daná listina, ačkoli je označena jako směnka, bezvýhradně požadované znaky stanovené zákonem (podstatné náležitosti směnky), není možné takovou listinu považovat za platnou směnku. Takovými podstatnými náležitostmi, jež vyplývají pro směnku

---

⁶ Čl. I. § 11 ZSŠ

cizí z ustanovení Čl. I. § 1 a 2 ZSŠ, přičemž jsou tím vyčerpány i náležitosti dané pro směnku vlastní (Čl. I. § 75 a 76 ZSŠ), jsou:

1. Směnečná klauzule, tedy pojetí označení listiny za směnku co do vlastního textu listiny vyjádřené v jazyce, ve kterém je listina sepsána, když pouhý nadpis „směnka“ ke splnění této náležitosti postačující. Co se týká jazyku, ve kterém je směnka sepsána, je zde dána možnost užití i vícejazyčných směnečných formulářů s označením údajů ve více jazycích, nicméně pro praxi lze jednoznačně doporučit užívání jednojazyčných směnek, jak konstatuje i Nejvyšší soud ČR „*Musí-li být slovo „směnka“ vyjádřeno v jazyce, v němž je směnka sepsána, je tím zároveň určeno, že směnečná listina musí být v době, kdy je vydána, jednojazyčná.*“⁷
2. Bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžitou sumu, který vyjadřuje podstatu samotné směnky cizí. Jestliže by směnka obsahovala jakoukoli podmínku, např. zaplacení kupní ceny až pro případ dodání zboží, činila by taková podmínka směnku neplatnou. Směnečnou sumu lze udat jak slovy, tak i čísly, přičemž neshodují-li se tyto údaje, platí suma vyjádřená slovy, a pokud předmětná částka vyjádřena vícekrát, platí suma nejmenší. K označení měny směnečné sumy pak je vhodné použít normované označení v jazyce, ve kterém je předmětná směnka sepsána.
3. Označení směnečníka, tedy jméno toho, kdo má platit, komu je příkaz uvedený pod bodem 2. adresován, když platí, že výslovné označení „směnečník“ není nutné. Pro naplnění dané náležitosti je nutné uvést konkrétní směnečnickovo jméno, opisné určení (př. právní nástupce společnosti XY) je nepostačující. Doplňující údaje jako bydliště, sídlo, datum narození, rodné číslo nebo identifikační číslo není nutné uvádět, nicméně lze takový postup doporučit, a to s ohledem na lepší konkretizaci klíčového účastníka směnečného vztahu, jakož i vzhledem k požadavku platebního místa uvedeného pod 5. bodem.⁸

---

⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, spis. zn. 18 Cdo 427/2009, ze dne 21.12.2010

⁸ Kotásek, J., Pihera, V., Pokorná, J., Raban, P., Vítek, J. Kurs obchodního práva. Právo cenných papírů. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 190.

4. Splatnost směnky je zásadním okamžikem, se kterým je jednak spojena povinnost věřitele předložit směnku k placení, jednak povinnost dlužníka na vyzvání uhradit směnečnou sumu. ZSŠ pak připouští více možných způsobů stanovení doby splatnosti směnky. Směnka tak může být vystavena na viděnou (vistasměnka – splatnost je dána dnem, kdy věřitel předloží směnku k proplacení, a to do jednoho roku od vystavení směnky), na určitý čas po viděné (lhůtní vistasměnka – splatnost je dána určitou lhůtou po přijetí nebo protestaci směnky), na určitý čas po datu vystavení (dato směnka – splatnost je dána určitým časem po datu vystavení směnky, např. „za 3 měsíce od vystavení“) nebo na určitý den (fixní směnka – splatnost je určena pevným datem).
5. Údaj místa, kde má být placeno (platební místo), lze uvést buď výslovně, nebo jej lze podpůrně dovodit zákonným platebním místem, které je určeno místem uvedeným u jména směnečnickova (v případě směnky vlastní místo vystavení směnky).
6. Remitent – osoba oprávněná ze směnky, jméno toho, komu nebo na jehož řad má být placeno. Ačkoli podstatnou náležitostí pro naplnění znaků směnky je opět jen jméno (popř. obchodní firma), pro praxi je opět nutné doporučit co nejpřesnější identifikaci této oprávněné osoby.
7. Datum a místo vystavení směnky je v některých případech rozhodujícím faktorem při určení splatnosti nebo platebního místa, a tak je bezpochyby náležitostí skutečně významnou. Neobsahuje-li směnka místo vystavení, lze za něho považovat místní údaj uvedený u výstavce směnky, je-li tento údaj uveden.
8. Podpis výstavce. Jakkoli je směnka výlučně listinným cenným papírem, text směnky může být vyjádřen jak vlastnoručně, tak i mechanicky, nicméně poslední z uváděných podstatných náležitostí vyžaduje, aby směnka byla opatřena vlastnoručním podpisem výstavce.

Nepodstatné náležitosti směnky

Vedle výše uvedených podstatných náležitostí, bez kterých by směnka nebyla směnkou, se vyskytují rovněž další fakultativní náležitosti, jejichž

neexistence nemůže směnku zneplatnit. Tyto náležitosti se projevují často formou určité doložky vyznačené na směnce, která určitým způsobem modifikuje či informačně doplňuje směnečný vztah. Jedná se příkladmo o tyto směnečné doložky:⁹

1. Hodnotová doložka – např. „hodnota ve zboží“. Vyznačuje určitou kauzu směnečného vztahu (např. hospodářský účel směnky), která by získala na významu v případě, že by nebylo možné uplatnit nárok v rámci směnečného řízení, ale standardním řízením o nárocích vyplývajících ze závazkového vztahu.
2. Doložka efektivní (obvykle označena „EFF“ či „EFFECTIVE“) opravňuje k proplacení směnečné sumy výhradně v cizí měně ve směnce uvedené.
3. Domicilační doložka označuje třetí osobu (domiciliáta), u kterého má být směnka proplacena.
4. Doložka úzkosti „bez postihu“ nebo „bez ručení“ vyjadřuje, že osoba, která tuto doložku na směnce vyznačila, neodpovídá za přijetí a placení směnky, přičemž platí, že pokud by výstavce vyloučil svou odpovědnost za zaplacení, platí taková doložka za nenapsanou. Směnečník může např. omezit i odpovědnost za zaplacení co do určité částky doložkou „ručím jen do částky 5.000,- Kč“.
5. Rektadoložka „nikoli na řad“ vylučuje další převoditelnost směnky pouhým indosamentem. Pro převod směnky je pak třeba využít občanskoprávní cese.
6. Doložka zástavní či zajišťovací vyjadřuje, že směnka vyjadřuje určitou hodnotu k zástavě nebo že zajišťuje jiný závazek.
7. Protestační doložka „bez protestu“ nebo „bez útrat“ zprošťuje směnečného věřitele povinnosti opatřit před uplatněním nároků ze směnky protestační listinu (pro nepřijetí, pro neplacení). Tato doložka patří k těm nejčastěji užívaným a z pohledu věřitele se jedná o velice pozitivní přínos.

---

⁹ Svobodová, V. Směnka: Průvodce po slastech a strastech uživatele směnky. 1. vydání. Brno: ECON, 1994. Str. 31 a násl.

8. Úrokovou doložkou může výstavce ustanovit zúrokování směnečné sumy, avšak toto je možné pouze u směnek splatných na viděnou nebo na určitý čas na viděnou. V jiných směnkách se taková doložka považuje za nenapsanou.

2.3 Významné směnečné úkony a instituty

Indosament

Indosace představuje oprávnění majitele směnky (indosant) rychlým způsobem převést jeho práva ze směnečné listiny na další osobu (indosatář). Indosaci lze provést různými druhy indosamentů, které vyjadřují vůli indosanta převést svá práva na indosatáře. Nejtypičtějšími druhy indosamentů jsou indosament nevyplněný (biancoindosament), který zpravidla spočívá v pouhém indosantově podpisu na rubu nebo přívěsku směnečné listiny bez uvedení indosatářem, a indosament vyplněný, který kromě podpisu indosanta obsahuje i údaje o novém nabyvateli práv ze směnky. Provedení indosamentu je, jak již bylo uvedeno výše, možné pouze u směnek ve formě cenného papíru na řad a u směnek, které nebyly opatřeny tzv. rektadoložkou.

Přijetí cizí směnky

Přijetí (též akcept) směnky je jednostranným právním úkonem směnečníka, jemuž byl cizí směnkou adresován příkaz k zaplacení směnečné sumy, kterým směnečník vyjadřuje souhlas s uvedeným příkazem. Předložit směnku směnečníkovi k přijetí je oprávněn majitel směnky nebo ten, kdo směnku drží, a to v místě směnečnickova bydliště. Akceptem směnky se směnečník stává přímým dlužníkem, jenž je podle směnky povinen v určitém místě a čase zaplatit oprávněné osobě ze směnky směnečnou sumu.

Směnečné rukojemství

Směnečné rukojemství je zajišťovacím institutem závazků vyplývajících ze směnky. Jde o prohlášení jednoho nebo více směnečných rukojmích (avalistů) zaručující zaplacení směnečné sumy za směnečného dlužníka (avaláta).

Prohlášení se vyjadřuje slovy „jako rukojmí“ a podpisem avalisty. Rukojemství pak zakládá i pouhý podpis třetí osoby na směnce, není-li výstavcem ani směnečníkem. Uhradí-li avalista směnečný dluh, sám se stává věřitelem proti avalátovi a proti všem, kteří jsou avalátovi směnečně zavázáni.

Placení směnky

K uplatnění práv ze směnky se předpokládá, že majitel směnky předloží (prezentuje) směnku k placení směnečníkovi, domiciliátovi, popř. výstavci, a to v den její splatnosti nebo jeden ze dvou následujících pracovních dní, které jsou poskytovány dlužníkovi k opatření finančních prostředků, nemá-li tyto v den splatnosti k dispozici. K řádné prezentaci směnky je rovněž nutné předložení v místě uvedeném ve směnce.¹⁰

Směnečný postih

Pro případ, že by směnka nebyla řádně zaplácena v době splatnosti nebo že by došlo k úplnému nebo částečnému odepření přijetí směnky, počítá ZSŠ v sedmém oddíle s výkonem postihu, kdy majitel směnky je oprávněn uplatnit směnečnou pohledávku proti indosantům, výstavci a jiným osobám směnečně zavázaným. Postihem může majitel směnky žádat zaplacení směnečné sumy spolu s úroky, byla-li úroková doložka platná, dále pak 6% úroky p.a. od data splatnosti do zaplacení, dále náklady spojené s uplatněním směnečných práv a také odměnu ve výši jedné třetiny procenta směnečné sumy.

Směnečná intervence

Za směnečnou intervenci lze považovat situaci, kdy třetí osoba, nebo též osoba již směnečně zavázaná, vyjma příjemce (intervenient), vstoupí do směnečného vztahu za účelem předejití postihu ze strany majitele směnky vůči tomu, kdo odpovídá za tento případný postih (honorát, poctěný). Intervence se může projevit intervenčním akceptem, kdy intervenient pro čest honoráta přijme příkaz vyplývající ze směnky cizí, jestliže je majitel směnky oprávněn vykonat

---

¹⁰ Kopač, L. Směnky a směnečné právo (směnečný zákon s komentářem a úvodem do směnečného práva). Praha: Prospektrum, 1992. Str. 14.

před splatností směnky postih, nebo placením pro čest, kdy intervenient ve snaze předejít postihu pro neplacení uhradí majiteli směnky směnečnou sumu za honoráta. Intervenient, jenž uspokojil směnečnou pohledávku placením pro čest, se stává novým věřitelem honoráta a osob, které mu jsou směnečně zavázány.¹¹

Protestace směnky

Za účelem uplatnění směnečných práv, a to jak v rovině hmotněprávní, ale zejména v rovině procesněprávní, je třeba, aby rozhodující skutečnosti týkající se směnečného vztahu (např. nepřijetí nebo nezaplacení směnky) byly osvědčeny veřejnou listinou – protestní listinou. Náležitosti protestní listiny, k jejímuž vyhotovení je oprávněn buď soud, notář nebo obecní úřad, jsou uvedeny v čl. I. § 80 ZSŠ, když k jejímu vyhotovení je oprávněn soud, notář nebo obecní úřad. Zprostit se protestační povinnosti lze vyznačením doložky „bez protestu“ nebo „bez útrat“. Nejčastějším druhem protestu je protest pro nepřijetí směnky a pro neplacení směnky, dále existuje protest pro odepření datování, pro směnečnickou nejistotu, protest „na stěnu“ a „do větru“.

---

¹¹ Kovařík, Z. Zákon směnečný a šekový: komentář. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. Str. 189 a násl.

3 CIVILNÍ PROCES A SMĚNEČNÉ ŘÍZENÍ

3.1 Obecný výklad civilního procesu

Pojem civilního procesu

Civilní proces, též občanské soudní řízení, představuje jeden z druhů soudního řízení, který se historickým vývojem vyvinul z původního obecného soudního řízení, jež ztělesňovalo řešení sporu o právo. Civilní proces se tak vedle trestního, správního nebo ústavního soudnictví profiluje jako samostatné procesní odvětví.¹² Základním pramenem civilního procesu je zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen OSŘ), který lze považovat za jednotný procesněprávní předpis upravující postupy ohledně všech právních věcí, jež náleží do civilní pravomoci soudů.

V rámci civilního procesu dochází na základě činěných úkonů (postupu samotného) ke vzniku určitých právních vztahů mezi procesními subjekty, kterými jsou zejména soud a účastníci řízení. Účelem takových postupů je zajištění spravedlivé ochrany práv a oprávněných zájmů účastníků řízení. Předmětem civilního procesu je poskytování ochrany zejména soukromoprávním právním vztahům, jejichž obsah je ve značné míře určován hmotným právem.¹³

Druhy civilního procesu

Jak vyplývá již z povahy základního právního předpisu civilního procesu, tedy OSŘ jakožto jednotného procesního předpisu pro oblast civilního soudnictví, bude možné civilní proces dále vnitřně diferenciovat. Primárně lze vycházet z dikce § 2 OSŘ a rozdělit civilní proces na řízení nalézací (projednávání a rozhodování sporů a jiných právních věcí) a vykonávací, resp. exekuční (provádění výkonu rozhodnutí, která nebyla splněna dobrovolně), avšak toto dělení neposkytuje přehled o celé šíři činností, jež jsou předmětem civilního procesu. Pro větší přehlednost lze uvést následující dělení se stručnou charakteristikou.

---

¹² Winterová, A. Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice. 6. vydání. Praha: Linde, 2011. Str. 33.

¹³ Srov. § 1 a 7 OSŘ

- Nalézací řízení představuje proces tzv. nalézání práva, kdy soud rozhoduje o tom, co je právem, nebo právo konstituuje. Nalézací řízení se pak zcela důvodně dělí na:
  - a) řízení sporné, v jehož rámci proti sobě stojí dva a více účastníků, o jejichž právech a povinnostech soud deklaratorně rozhoduje,
  - b) řízení nesporné, v jehož rámci proti sobě nestojí vzájemní odpůrci, nýbrž soud rozhoduje o právech a povinnostech jednotlivých účastníků konstitutivním rozhodnutím.
- Vykonávací (exekuční) řízení představuje proces vynucení práva, které plyne z vykonatelného soudního nebo jiného rozhodnutí, které lze v rámci civilní pravomoci vykonat. Vykonávací řízení se nejčastěji projevuje ve formě provedení exekuce soudním exekutorem podle zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, alternativně k formě soudního výkonu rozhodnutí podle OSŘ.
- Insolvenční řízení představuje zvláštní druh civilního procesu, který v sobě pojí jak prvky nalézacího řízení, tak i prvky řízení vykonávacího. V rámci tohoto procesu, jehož předmětem je (hrozící) úpadek dlužníka a způsob jeho řešení, se OSŘ uplatní jen přiměřeně, neboť účastníci postupují podle zvláštní úpravy dané zákonem č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon.
- Zajišťovací řízení představuje specifický druh řízení, v jehož rámci dochází k předběžnému zajištění práva nebo jeho výkonu, je-li takové právo ohroženo.¹⁴
- Rozhodčí řízení upravené zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, představuje alternativu k tradičnímu spornému řízení, které je zde na místo soudu vedeno jedním nebo více rozhodci anebo stálým rozhodčím soudem za přiměřeného použití OSŘ.¹⁵

---

¹⁴ Winterová, A. Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice. 6. vydání. Praha: Linde, 2011. Str. 41.

¹⁵ Viz § 2 a 30 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

Hlavní zásady sporných řízení

S ohledem na předmět této práce je na místě dále přiblížit, které zásady ovládají civilní sporné řízení, v rámci kterého, jak již bylo předestřeno, proti sobě stojí minimálně dva účastníci označovaní jako žalobce a žalovaný. Skutečnost sporu mezi těmito účastníky, tedy protichůdnost jejich zájmů na rozhodnutí předmětné věci, vyjadřuje kontradiktorní povahu sporných řízení.

Tzv. páнем sporu je žalobce, když jako jediný je oprávněn k zahájení sporného řízení, a to podáním žaloby k soudu. S podanou žalobou pak má žalobce právo disponovat i v průběhu řízení, kdy může učinit např. její částečné zpětvzetí. Zásadami, jež se příznačně uplatňují v rámci sporných řízení, jsou zejména:¹⁶

- zásada dispoziční,
- zásada projednací,
- zásada kontradiktornosti,
- zásada arbitrárního pořádku,
- zásada rovnosti účastníků,
- zásada ústnosti,
- zásada veřejnosti,
- zásada volného hodnocení důkazů.

3.2 Směnečné řízení a jeho zařazení do systému civilního procesu

Pojem směnečného řízení

V obecném, širším pojetí může být pojem směnečného řízení chápán jako jakékoli soudní řízení, jehož předmět vymezuje nějaká okolnost vyplývající ze směnečné listiny. Běžněji je pak pojem směnečného řízení chápán v užším pojetí jako určitý specifický typ civilního sporného řízení, v rámci kterého lze dosáhnout poměrně rychlého rozhodnutí o nároku z titulu směnky, neboť právě takový rychlý a efektivní postup zvláštní povaha směnečných listin vyžaduje.

---

¹⁶ Hendrych, D. Právní slovník. 3., podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 962.

Směnečné řízení se tak řadí do kategorie tzv. zkrácených rozkazních řízení, která však nutno chápat nikoliv jako samostatně komplexně upravený druh civilního procesu, ale jako sporné řízení odlišné co do postupu směřujícího k rozhodnutí a co do formy samotného rozhodnutí.¹⁷ Takto jsou označovány řízení, v nichž je soudem rozhodováno o vydání platebního rozkazu, elektronického platebního rozkazu, evropského platebního rozkazu anebo, pro účely této práce nejvýznamnějšího, směnečného platebního rozkazu.

Směnečné řízení, též zkrácené směnečné řízení, tedy lze definovat jako sporné řízení, v jehož rámci je možné na návrh žalobce a po předložení originální směnečné listiny, o jejíž pravosti soud nepojme pochybnosti, vydat meritorní rozhodnutí ve formě směnečného platebního rozkazu, ve kterém bude žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobcem požadovanou částku, když proti takovému rozhodnutí lze brojit jedině včasně podanými, odůvodněnými námitkami.

Projev formální směnečné přisnosti

Odlišnosti, jimiž se směnečné řízení vyznačuje ve vztahu k ostatním, nejenom zkráceným, sporným řízením, jsou dány tzv. formální směnečnou přisností, která je procesním vyjádřením tzv. materiální směnečné přisnosti. To znamená, že ve směnečném řízení se zrcadlí náležitosti, charakter a funkce směnečných listin jakožto cenných papírů, které je určeny právem hmotným, tedy ZSŠ. K tomuto Kovařík uvádí: „*V tomto procesním institutu se odráží jak abstraktní, nesporný a přímý charakter směnečných obligací, tak také potřeba rychlého oběhu směnek i možnost pružně mobilizovat peněžité prostředky, právo na jejichž výplatu směnka ztělesňuje.*“¹⁸

Speciální úprava směnečného řízení obsažená v § 175 OSŘ vyjadřuje hned několik okruhů uvedené formální směnečné přisnosti. Pojednání o jednotlivých projevech bude uskutečněno v rámci příslušných kapitol o směnečném platebním rozkazu a námitkovém řízení. Lze však konstatovat, že nejmarkantnější a nejkritizovanější projev formální směnečné přisnosti, a to třídní koncentrační lhůta pro podání odůvodněných námitek, byl již odstraněn.

---

¹⁷ Drápal, L., Bureš, J. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 1147.

¹⁸ Kovařík, Z. Směnka a šek v České republice. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. Str. 473.

Směnečné řízení nezkrácené

Nároky vyplývající ze směnečných listin nemusí být projednávány a rozhodovány výhradně ve zkráceném směnečném řízení. Důvodem pro řešení směnečných nároků v řízení nezkráceném, tedy zcela standardním sporném řízením, může být skutečnost, že žalobce nevyužil svého oprávnění k podání výslovného návrhu na vydání směnečného platebního rozkazu, nebo takový návrh sice podal, avšak podle posouzení soudu nebyly dány předpoklady pro rozhodnutí ve zkráceném řízení. Jak pro zkrácené, tak pro nezkrácené směnečné řízení pak bude bezpochyby platit, že jej lze řádně zahájit jen řádným podáním žaloby.

3.3 Obecně o směnečných žalobách

V případě, že se uživatel směnky, resp. ten, kdo se domnívá, že mu plynou z titulu směnečné listiny určitá práva, bude chtít těchto práv domoci uplatněním v rámci občanského soudního řízení, přičemž není rozhodující, zda bude žalobní návrh směřován k vydání směnečného platebního rozkazu, je nutné, aby taková žaloba, jíž se uplatňují práva spojená se směnečnou listinou, splňovala obecné požadavky vyplývající z ustanovení § 42 odst. 4 a § 79 OSŘ.

Příslušnost a obsazení soudu

Věcně příslušnými soudy k rozhodování ve sporech týkajících se smének jsou jako soudy prvního stupně výlučně krajské soudy.¹⁹ Místní příslušnost je pak dána žalobci na výběr jednak obecným soudem žalovaného podle § 84 a násl. OSŘ, jednak podle § 87 odst. 1 písm. e) OSŘ dle platebního místa vyplývajícího ze směnky, tedy jak již bylo uvedeno výše podle jedné z podstatných náležitostí směnky samotné.

V řízení o směnečné žalobě bude rozhodováno ve věci samé výhradně soudcem. Vyšší soudní úředník je oprávněn vydat pouze rozhodnutí o zastavení

---

¹⁹ § 9 odst. 3 písm. p) OSŘ.

řízení a zrušení směnečného platebního rozkazu z důvodu zpětvzetí žaloby, na rozdíl od řízení o vydání (elektronického) platebního rozkazu.²⁰

Aktivní legitimace

Do úvahy aktivně legitimovaných osob z titulu směnečné listiny připadá podle ZSŠ více osob, které lze pro přehlednost rozdělit do tří okruhů.²¹

1. První okruh možných žalobců tvoří ti, kteří jsou legitimováni přímo směnkou. Nejprve půjde o ty, kteří jsou oprávněni k tzv. prvému postihu podle § 48 ZSŠ. Na prvním místě tak bude zejména remitent, jehož určení je jednou z podstatných náležitostí směnky, a tak vždy musí být minimálně první oprávněný znám. Pro případ indosace je směnkou přímo legitimován indosatář, jemuž svědčí celá řada provedených indosamentů. Dalšími přímo ze směnky aktivně legitimovanými jsou osoby oprávněné k tzv. dalšímu postihu podle § 49 ZSŠ, tzn. ti, kteří již sami ze směnky plnili (výstavce směnky cizí, indosant, avalista, intervenient).
2. Druhá skupina možných žalobců je pak tvořena právními nástupci směnečných věřitelů, když půjde zejména o převod práv ze směnek na jméno občanskoprávní cesí, jakož i o přechod směnečných práv děděním po zemřelém směnečném dlužníkovi.
3. Posledním okruh pak tvoří ti, kterým na rozdíl od předchozích dvou skupin právo ze směnky nesvědčí, nicméně jsou aktivně legitimováni podle zvláštních zákonů – jde např. o insolvenčního správce, je-li směnka součástí majetkové podstaty, nebo o správce dědictví, vyžaduje-li to obecný zájem, popř. zájem účastníků dědického řízení.²²

---

²⁰ Srov. § 172 odst. 1 in fine OSŘ a § 10 odst. 1 písm. a) a j) zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství.

²¹ Kovařík, Z. Uplatňování práv v souvislosti se směnkami a šeky v soudním řízení (prvá část). Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2000, č. 9/2000. Str. 45, 46.

²² Srov. § 175f OSŘ.

Pasivní legitimace

V pozici potenciálního žalovaného ve sporu z titulu směnečné listiny se odráží nositel subjektivní hmotněprávní povinnosti, jež odpovídá hmotněprávnímu oprávnění žalobce. Jestliže vyjdeme z výše uvedeného, pasivně legitimovanými jsou jednak ti, kdož jsou ze směnky přímo zavázáni (výstavce, příjemce, indosant, avalista), a to kumulativně, alternativně nebo i sukcesivně,²³ a dále pak ti, vůči nimž může být veden druhý postih, tedy ti, za něž byla žalobcem zaplacená směnečná pohledávka, půjde tak např. o avala nebo honoráta.

Jestliže byli u aktivní legitimace zmíněni právní nástupci na základě převodu a přechodu směnečných práv, u pasivní legitimace připadá z povahy věci do úvahy pouze právní nástupnictví z titulu přechodu práv, např. v případě prodeje podniku nebo jeho části či dědění dluhu zůstavitele. Uvedené příklady se však z pohledu věřitele značně liší. Zatímco u prvního příkladu vzniká zákonné ručení prodávajícího za splnění převedených závazků,²⁴ u druhého příkladu je možné jak částečné, tak i úplné vyloučení odpovědnosti za dluh ze směnky.²⁵

Vylíčení rozhodných skutečností a označení důkazů

Skutečným jádrem každé žaloby je (nebo by alespoň mělo být) vylíčení skutkových tvrzení, o něž žalobce opírá svou žalobu. Ačkoli „by mělo být vše jasné hned na první pohled z přiložené směnky“, a tudíž se v případě sporů ze smenek nepředpokládají rozsáhlé žalobních tvrzení, je třeba naplnit určitý nutný rozsah tvrzení zejména s ohledem na žalovaného, který nemusí mít danou směnku k dispozici a s předmětem řízení se musí seznámit pouze z vyhotovení žaloby.

Takový základní rozsah Kovařík uvádí demonstrativním výčtem: *„Ze žalobního návrhu tedy stran směnky musí být vždy jasné, zda jde o směnku vlastní nebo cizí, případně, zda jde o směnku na vlastní řad výstavce, dále kde, kdy s kým byla vystavena, na kolik zní a je-li úročena včetně úroků, kdy je splatná a kde, a je-li umístěná, u koho. Kdo je remitentem, a byla-li indosována také je nutno uvést, jak k ní žalobce přišel. Je nutno uvést i případné avaly. U cizích*

---

²³ Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový. Komentář. I.díl - Směnky. 1.vyd. Praha: Linde, 1996. Str. 392,393.

²⁴ § 477 odst. 3 ObchZ

²⁵ Srov. § 470 a násl. ObčZ

*směnek je významné uvést, i zda byla přijata, případně do jaké výše. Vždy je nutno uvést doložku „bez protestu“, je-li na směnce vyznačena.*²⁶ Není-li na směnce vyznačena protestační doložka, bude nutné, aby žalobce osvědčil rozhodující skutečnosti (nezaplacení či nepřijetí směny) protestační listinou. Není-li ze směny patrná žalobní legitimace, je třeba, aby žalobce tuto skutečnost rovněž skutkově tvrdil a doložil příslušnou listinou (např. smlouvou o postoupení pohledávky, usnesením o nabytí dědictví).

Tvrzení případných kauzálních skutečností, tedy ekonomického důvodu vzniku směnečného závazkového vztahu, není vzhledem k abstraktnosti směny nutné ani účelné. Vyjádření kauzy by bylo na místě až v případě, že by měl být daný uplatněný nárok posuzován jako obyčejný obligační vztah.

Aby žalobce unesl tzv. důkazní břemeno, je povinen označit důkazy k prokázání svých tvrzení.²⁷ V první řadě půjde o předložení originálu směnečné listiny, přičemž ve většině směnečných řízení půjde o jediný označený důkaz. Vedle originálu směny je přípustný ověřený opis směny při postihu po částečném přijetí²⁸ a usnesení soudu o umoření listiny, byla-li směnka umořena.²⁹

Žalobní petit

Formulace žalobního petitu, tedy čeho se žalobce svou žalobou domáhá, je výlučnou náležitostí žaloby ve smyslu § 79 OSŘ. Přestože by žalobcem uplatňovaný nárok měl vyplývat již z vylíčení skutkových tvrzení, je nutné přesně (určitě a srozumitelně) definovat předmět žaloby právě v tomto závěrečném žalobním návrhu, a to tak jak má znít výrok rozhodnutí soudu.³⁰

Žalobcem uplatněný nárok musí mít jednoznačnou oporu ve hmotněprávní normě, a tak pro řádnou formulaci petitu směnečné žaloby budou rozhodující zejména ustanovení čl. I. § 48 a 49 ZSŠ.

---

²⁶ Kovařík, Z. Uplatňování práv v souvislosti se směnkami a šeky v soudním řízení (prvá část). Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2000, č. 9/2000. Str. 48.

²⁷ § 120 odst. 1 OSŘ.

²⁸ Čl. I. § 51 ZSŠ.

²⁹ § 175s OSŘ.

³⁰ Winterová, A. Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice. 6. vydání. Praha: Linde, 2011. Str. 197, 198.

V případě prvního postihu se může majitel směnky jakožto žalobce domáhat zaplacení neuhrazené (části) směnečné sumy, úroků, byly-li platně sjednány podle čl. I. § 5 ZSŠ, dále šestiprocentních úroků ode dne splatnosti do data zaplacení, dále zaplacení útrat („náklady vynakládané v souvislosti s výkonem postihu s generálním shrnutím ostatních nákladů“³¹) a směnečné odměny, též provize, ve výši jedné třetiny procenta směnečného peníze. Pro případ, že se postih vykonává před splatností, je možno požadovat zaplacení směnečné sumy ponížené o úroky ve výši diskontní sazby stanovené Českou národní bankou platné v den postihu v místě majitelova bydliště za období od data postihu do data splatnosti určeného směnkou.³²

Uplatňuje-li žalobce nároky z dalšího postihu podle čl. I. § 49 ZSŠ, je oprávněn požadovat jím zaplacenou částku, též označovanou jako postižní jistina, šestiprocentní úroky z postižní jistiny od data žalobcovy úhrady do zaplacení, dále pak útraty vynaložené při výkonu postihu (zákonodárce výslovně okruh těchto nákladů neuzavírá, nicméně je nelze vykládat neomezeně) a konečně směnečnou odměnu jako u postihu prvního.

Soudní poplatky

Soudní poplatky za soudní řízení představují určitý příspěvek účastníků na činnost soudnictví a jsou příjmem státního rozpočtu. Soudní poplatky rovněž plní jistou regulační úlohu, kdy brání poskytování soudní ochrany právům před kverulantským přístupem některých účastníků k účelu soudnictví. Někteří autoři řadí zaplacení soudního poplatku k procesním podmínkám řízení, neboť nezaplacení soudního poplatku může vést až k zastavení řízení. Základním právním předpisem upravujícím soudní poplatky je zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen ZSP).

Poplatníkem soudního poplatku ve směnečném řízení bude žalobce, jemuž tato povinnost vzniká podáním žaloby a tímto okamžikem se soudní poplatek

---

³¹ Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový. Komentář. I.díl - Směnky. 1.vyd. Praha: Linde, 1996. Str. 399.

³² Čl. I. § 48 odst. 2 ZSŠ.

stává splatným. Neuhradí-li žalobce soudní poplatek při podání žaloby, soud poplatek vyčíslí a vyzve žalobce k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí.³³

Stanovení poplatku za řízení v prvním stupni se určí podle položky 1 bodu 1. Sazebníku poplatků, který je přílohou ZSP. Podle příslušného ustanovení se poplatek vybere jak v případě řízení o zaplacení z titulu směnečné listiny, tak i v případě, že předmětem řízení nebude peněžitý nárok. Nejde-li o zaplacení peněžité částky, základ poplatku se určí podle peněžité částky uvedené ve směnce.

V řízeních, v nichž půjde o zaplacení peněžité částky, bude základem pro výměru soudního poplatku cena předmětu řízení vyjádřená peněžní částkou, kterou žalobce svou žalobou uplatňuje, přičemž příslušenství se započítává do ceny předmětu řízení pouze v případě, je-li uplatněno v samostatném řízení.³⁴ Cenu předmětu řízení tedy budou určovat nároky mající povahu jistiny, nikoli příslušenství. Základ tak bude bezpochyby tvořit zejména žalobou uplatněná výše nezaplacené směnečné sumy. Povahu příslušenství pak mají jednak úroky sjednané podle čl. I. § 5 ZSŠ, dále šestiprocentní zákonné úroky, jakož i útraty, které žalobce vynaložil v souvislosti s výkonem postihu a které tak mají charakter nákladů spojených s uplatněním pohledávky.³⁵ Závěrečná postihová položka, směnečná provize, pak bude tvořit společně se směnečnou sumou základ poplatku, neboť tato nemá charakter příslušenství, nýbrž je konstruována jako určité forma paušalizované náhrady škody.³⁶

Není možno opomenout, že v případě uplatňování nároku vyplývajícího z dalšího postihu podle čl. I. § 49 ZSŠ bude tvořit základ poplatku kromě směnečné odměny i částka, kterou žalobce zaplatil (postížní jistin) a kterou nyní uplatňuje, ač se mohla tato částka původně sestávat i z příslušenství.

---

³³ § 2 písm. a), § 4 písm. a), § 7 odst. 1, § 9 odst. 1 OSŘ.

³⁴ § 6 odst. 1 ZSP

³⁵ § 121 odst. 3 ObčZ

³⁶ Kovařík, Z. Zákon směnečný a šekový: komentář. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. Str. 174.

4 SMĚNEČNÝ PLATEBNÍ ROZKAZ

4.1 Předpoklady vydání směnečného platebního rozkazu

Z dikce speciálního ustanovení § 175 odst. 1 OSŘ ve spojení s obecnou úpravou sporných řízení vyplývá, že základními předpoklady pro vydání rozhodnutí ve formě směnečného platebního rozkazu jsou tyto podmínky:

- zahájení řízení žalobcem podanou žalobou,
- výslovný návrh žalobce na vydání směnečného platebního rozkazu,
- předložení prvopisu směnky, o jejíž pravosti není důvodu pochybovat, případně na roveň prvopisu směnky postavených listin, a dalších listin nutných k uplatnění práva.

Prvním obecným předpokladem je podání žaloby splňující požadavky kladené § 42 odst. 4 a § 79 OSŘ, o čemž již bylo pojednáno v části o směnečných žalobách obecně. Pro případ, že by nebyly naplněny další výše uvedené podmínky k vydání směnečného platebního rozkazu, podaná bezvadná žaloba zde bude zaručovat, že v dané právní věci bude pokračováno alespoň v režimu standardního civilního sporného řízení, neboť nesplnění takových podmínek (nejsou náležitostí žalobního návrhu, nýbrž pouhým předpokladem pro zvláštní procesní postup³⁷) neopravňuje soud ani k odmítnutí žaloby, ani k zastavení řízení.³⁸ Splnění dále specifikovaných požadavků pak vyjadřuje žalobcovu volbu, zda podnikne úkony směřující k rozhodnutí ohledně směnečného nároku ve zkráceném řízení či nikoli, což odpovídá dispoziční zásadě dané na straně žalobce.

Podle druhého předpokladu je možné směnečný platební rozkaz vydat jen na výslovný návrh žalobce, přičemž tento návrh bývá typicky vyjádřen již v samotné žalobě, nicméně může být učiněn i později, a to doplněním žalobního podání učiněným nejpozději do okamžiku, kdy soud rozhodne o nařízení jednání ve věci samé, případně vydá klasický platební rozkaz podle § 172 OSŘ.³⁹

---

³⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze, spis. zn. 5 Cmo 74/94, ze dne 19.4.1994

³⁸ Srov. § 175 odst. 1 in fine OSŘ, § 43 odst. 2 OSŘ, § 104 OSŘ

³⁹ Kovařík, Z. Uplatňování práv v souvislosti se směnkami a šeky v soudním řízení (druhá část). Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2000, č. 10/2000. Str. 11.

Třetím předpokladem vyjádřeným výše je nutnost bezvýhradního předložení originální směnečné listiny, která z hlediska hmotněprávní úpravy splňuje veškeré náležitosti platné směňky a o jejíž pravosti nejsou žádné pochybnosti, či jiných listin s ní kvalitativně srovnatelných. Vzhledem k významu takové listiny pro legitimaci účastníků směnečného řízení (ať již zkráceného či nezkráceného) a povaze směňky samotné, zejména její poměrně snadné převoditelnosti, je skutečně nutné zajistit originál dané listiny po celou dobu probíhajícího řízení až do jeho pravomocného skončení, čímž sice dochází ke stažení směňky z oběhu, nicméně její úschova soudem po dobu řízení o nárocích z této směňky vyplývajících zajišťuje stabilitu týkající se legitimace účastníků řízení. S ohledem na vyřčený požadavek předložení originálních listin je nutné kategoricky odmítnout jakékoli opisy směnek (ověřené či neověřené) nebo jiné kopie takových listin.⁴⁰

Na roveň prvopisu směňky pak lze stavět podle čl. I. § 64 až 66 ZSŠ stejnopisy směňky cizí, když postačuje předložení jediného ze stejnopisů, neboť každý jediný má povahu prvopisu směňky, ale i usnesení soudu o umoření směnečné listiny vydané podle § 185s OSŘ, když tato listina ztělesňuje nárok z titulu ztraceného či zničeného originálu směňky, kterou toto rozhodnutí dočasně nahrazuje.⁴¹

Jako další listiny nutné k uplatnění práva je vhodné na prvním místě uvést protestní listiny, protože tyto hrají významnou úlohu při uplatňování žalobních nároků proti nepřímým směnečným dlužníkům. „*Není-li protest proveden, tedy porušil-li majitel směňky své zákonné povinnosti, zanikají práva majitele směňky proti nepřímým dlužníkům, jak vyplývá z ustanovení § 53 ZSŠ. Jde o materiální zánik nároků majitele směňky na směnečné ručení těchto osob za zaplacení směňky. Marným uplynutím lhůty vymezené k provedení protestace přestávají být tyto osoby vůbec směnečnými dlužníky. Ve skutečnosti se jimi tyto osoby vlastně ani řádně nestaly.*“⁴² Nesplněním zákonné protestační povinnosti přitom majiteli směňky nezanikají práva vůči dlužníkům přímým.

---

⁴⁰ Kovařík, Z. Směnka a šek v České republice. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. Str. 474, 475.

⁴¹ Drápal, L., Bureš, J. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 1171.

⁴² Kovařík, Z. Protest směňky pro neplacení. Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2004, č. 10/2004. Str. 17.

Mezi dalšími podstatnými listinami možno zmínit např. smlouvu o postoupení pohledávky, dědické usnesení nebo další dokumenty prokazující převod či přechod práv a povinností ze směnky.

Nepředloží-li žalobce listiny nutné k vydání směnečného platebního rozkazu, ač jeho vydání navrhuje, soud vyzve žalobce k nápravě. Neučiní-li tak ani k výzvě soudu, v řízení bude pokračováno nařízením jednání, avšak soud již nebude oprávněn k vydání směnečného platebního rozkazu.

Nastíněné předpoklady nemůže soud automaticky akceptovat prostým splněním a vydat tak bez dalšího směnečný platební rozkaz, nýbrž musí předložené listiny podrobit prověření v rámci tzv. cenzury listin, která představuje zkoumání daných listin „z hlediska jejich formálních zákonných náležitostí, tedy – řečeno jinak – zda není důvodu o pravosti a platnosti směnky pochybovat. Soud tedy kromě prověření pravosti listiny rovněž přezkoumá, zda daná listina (byť jinak pravá) vůbec vykazuje znaky směnky, a tedy zda nevzbuzuje rovněž pochybnosti o své platnosti co směnky. To zda určitá listina je nebo není směnkou, rozhodují předpisy směnečného práva. Ustanovení týkající se obecně platnosti právních úkonů zde nejsou použitelná.“⁴³

V rámci posuzování potenciálních pochybností o pravosti předložené listiny se zkoumá zejména materiál listiny, obsah a její úprava, přičemž soud si takovou předběžnou cenzurou učiní určitý pravděpodobnostní závěr ohledně míry možných pochybností o pravosti listiny.

Vedle posouzení předložených listin z hlediska jejich pravosti a platnosti, provede soud konfrontaci žalobním návrhem uplatněných nároků ze směnky s úpravou postížitých nároků obsažených v hmotném právu směnečném, neboť žalobou nemůže být požadováno více, nežli příslušná ustanovení čl. I. § 48 nebo § 49 ZSŠ připouštějí.⁴⁴ Uplatní-li žalobce nárok na zaplacení částky, která nebude mít oporu v citovaných ustanoveních ZSŠ (např. sjednaná smluvní pokuta, sjednaný úrok u fixní směnky), a budou-li splněny ostatní předpoklady zkráceného směnečného řízení, soud vydá ohledně nároků odpovídajících

---

⁴³ Drápal, L., Bureš, J. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 1171, 1172.

⁴⁴ Viz pojednání v kapitole 3.3 Obecně o směnečných žalobách, Žalobní petit

postižním nárokům směnečný platební rozkaz a co do zbývající částky rozhodne v klasickém sporném řízení.

V rámci zkoumání předpokladů pro vydání směnečného platebního rozkazu pak soud není oprávněn zabývat se promlčením uplatněného nároku, ani kauzálními okolnostmi směnečného vztahu, když tyto skutečnosti mohou být zkoumány až k námitce žalovaného proti vydanému směnečnému platebnímu rozkazu.

4.2 Směnečný platební rozkaz

Dojde-li k naplnění výše uvedených formálních předpokladů, soud rozhodne o návrhu žalobce tak, že vydá směnečný platební rozkaz, v jehož výroku uloží žalovanému, aby do 8 dnů⁴⁵ od doručení směnečného platebního rozkazu zaplatil žalobci požadovanou částku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal proti tomuto rozhodnutí odůvodněné námitky, v nichž musí žalovaný uvést vše, co proti směnečnému platebnímu rozkazu namítá, když k později uplatněným skutečnostem nelze přihlížet.

Jak vyplývá z pouhého jazykového výkladu § 175 odst. 1 OSŘ, pro případ splnění předpokladů vydání směnečného platebního rozkazu není dán prostor pro uvážení soudu, zda vydat či nevydat, jako je tomu např. u platebního rozkazu podle § 172 OSŘ, ale je povinností soudu tento vydat, čímž dochází k procesnímu naplnění materiální směnečné přisnosti.⁴⁶ K odlišnostem od klasického platebního rozkazu, rovněž spočívajícím v hmotněprávním účelu směnky, lze taktéž uvést, že směnečný platební rozkaz lze vydat i v případě, že není znám pobyt žalovaného, jakož i má-li být rozhodnutí doručeno žalovanému do ciziny.⁴⁷

Směnečný platební rozkaz představuje formu meritorního rozhodnutí ve zkráceném směnečném řízení, přičemž dojde-li jednou k jeho vydání, bude v daném řízení jediným skutečně meritorním rozhodnutím.

---

⁴⁵ S účinností od 1.5.2013 nabývá účinnosti § 52 bodu 1. zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, jež v doprovodné novele OSŘ mění lhůtu pro zaplacení, resp. podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu na 15 dní.

⁴⁶ Srov. § 175 odst. 1 OSŘ: „vydá soud“; § 172 odst. 1 OSŘ: „soud může“

⁴⁷ Srov. § 172 odst. 2 OSŘ

Mezi zákonné obsahové náležitosti písemného vyhotovení směnečného platebního rozkazu patří v záhlaví uvedené číslo jednací řízení, označení soudu, účastníků a právní věci, o které je rozhodováno, ve výrokové části uvedený příkaz k zaplacení požadované částky nebo k podání námitek proti rozhodnutí, dále poučení o možnosti podání opravných prostředků, datum a místo vydání rozhodnutí. Pokyn k zaplacení či podání včasných a odůvodněných námitek je nutně součástí samotného výroku směnečného platebního rozkazu, neboť samostatné uvedení v poučení nelze považovat za dostačující. V poučení je pak třeba jednak konkretizovat podmínky podání námitek (jejich odůvodnění, oprávněná osoba k jejich podání, způsob jejich podání, následky jejich nepodání, odmítnutí nebo zpětvzetí námitek) a dále poučit žalovaného o možnosti podat k nadřízenému soudu prostřednictvím soudu vydávajícího rozhodnutí v patnáctidenní lhůtě odvolání proti výroku ohledně nákladů řízení.

Pro případ výskytu chyb ve vyhotovení směnečného platebního rozkazu pamatuje § 175 odst. 2 OSŘ na obdobné použití úpravy pro opravy rozsudků.⁴⁸ Dojde-li při vyhotovení rozhodnutí ke zřejmé písařské chybě v psaní nebo počtech, opraví ji soud zpravidla vydáním tzv. opravného usnesení.

4.3 Doručování

Základní premisou, aby směnečný platební rozkaz byl schopen působit zamýšlené následky, tedy že bude mít účinky pravomocného rozsudku a v případě, že nedojde k dobrovolnému splnění žalovanému uložených povinností, bude žalobce oprávněn domáhat se nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, je řádné doručení směnečného platebního rozkazu. Doručování rozhodnutí se týká samozřejmě jak žalovaného tak i žalobce, nicméně význam problematiky doručování je dán především na straně žalovaného. Nejpozději spolu s vydaným směnečným platebním rozkazem je pak žalovanému nutné doručit i vyhotovení žalobního návrhu s případnými doplněními, nebylo-li tak učiněno již dříve.

---

⁴⁸ § 164 OSŘ

Ustanovení § 175 odst. 1 OSŘ uvádí, že směnečný platební rozkaz musí být doručen do vlastních rukou žalovaného, když současně zákon výslovně nevylučuje náhradní způsob doručení podle § 49 odst. 4 OSŘ, na rozdíl od klasického platebního rozkazu.⁴⁹ Jelikož k vydání směnečného platebního rozkazu dochází bez nařízení jednání a jeho vydání bývá prvním úkonem soudu ve vztahu k žalovanému, k uplatnění § 45 odst. 1 OSŘ, tedy doručení při jednání nebo jiném soudním úkonu, nedojde. Z obdobného důvodu se zpravidla často neuplatní ani způsoby doručování, ke kterým se vyžaduje určitá součinnost žalovaného, např. doručení na žádost adresáta na jinou elektronickou adresu nebo doručování na adresu zástupce zvoleného žalovaným. Nejčastějšími způsoby doručování pak bude doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky a prostřednictvím doručujícího orgánu, zejména provozovatele poštovních služeb.

Vzhledem k možnosti směnečného věřitele podle čl. I. § 47 ZSŠ uplatnit nárok ze směnečné listiny proti více osobám najednou, bude nutné doručit směnečný platební rozkaz každému žalovanému zvlášť. Ve vztahu k doručování více žalovaným je důležité zmínit, že novelou č. 7/2009 Sb. došlo s účinností od 1.7.2009 ke zrušení obdobného použití § 173 odst. 2 OSŘ v rámci směnečného řízení, který stanoví, že nelze-li rozhodnutí doručit byť i jen jednomu z žalovaných, soud rozhodnutí usnesením zruší v plném rozsahu, což způsobovalo jistý nelogický rozpor. Zatímco včasným odporem proti klasickému platebnímu rozkazu podaným jediným žalovaným dojde ke zrušení platebního rozkazu a nařízení jednání, podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu si nese každý z žalovaných „*sám za sebe a jen ve vztahu k tomu ze žalovaných, který námítky podá, nenabývá směnečný platební rozkaz účinků pravomocného rozsudku. Vůči ostatním však ano.*“⁵⁰ Z uvedeného vyplývá, že u platebního rozkazu je daná úprava logická, neboť pravomocným se může platební rozkaz stát až v okamžiku marného uplynutí lhůty pro podání odporu všem žalovaným, u směnečného platebního rozkazu činila taková úprava značné obtíže, když vůči některým žalovaným již nabylo rozhodnutí právní moci, ale později mohlo být

---

⁴⁹ Srov. § 173 odst. 1 OSŘ

⁵⁰ Kovařík, Z. Uplatňování práv v souvislosti se směnkami a šeky v soudním řízení (druhá část). Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2000, č. 10/2000. Str. 14.

zjištěno, že jednomu z žalovaných nebylo doručeno, a tak byl soud nucen usnesením rušit již pravomocný směnečný platební rozkaz.

Ještě před účinností zmíněné novely OSŘ se popsany rozpor pokusil odstranit Nejvyšší soud České republiky, když vzhledem k odchylnostem zkráceného směnečného řízení a řízení, ve kterém se vydává platební rozkaz, konstatoval, že pokud nelze doručit vydaný směnečný platební rozkaz jen některému z žalovaných, nebude mít toto rozhodnutí účinky pravomocného rozsudku pouze vůči žalovanému, kterému se nepodařilo doručit, a je to důvodem zrušení směnečného platebního rozkazu jen ve vztahu k tomuto žalovanému.⁵¹ Vyslovený právní názor pak odpovídá novelizované právní úpravě.

Jak již bylo uvedeno výše, zákon požaduje doručení směnečného platebního rozkazu do vlastních rukou pouze žalovanému, z toho plyne, že žalobci se bude rozhodnutí doručovat jen jako tzv. jiná písemnost podle § 50 OSŘ.

Doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky

S účinností výše zmíněné novely OSŘ⁵² došlo k zásadní změně přístupu k doručování písemností orgány veřejné moci. V zájmu potřeb moderní doby a snahy zefektivnit fungování státní správy bylo přistoupeno k preferenci elektronické verze doručovaných dokumentů, čímž došlo k jejich zrovnoprávnění s dokumenty v listinné podobě.

S ohledem na úlohu datových schránek pro doručování směnečného platebního rozkazu je významná skutečnost, že od 1.11.2009 jsou datové schránky povinně zřízeny všem právníckým osobám zřízeným zákonem, právníckým osobám zapsaným v obchodním rejstříku a organizačním složkám podniku zahraniční právnícké osoby zapsaným v obchodním rejstříku. Veřejný seznam všech subjektů, které mají zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku, ať již povinně nebo dobrovolně na základě žádosti, jakož i správu celého informačního systému datových schránek vede Ministerstvo vnitra České republiky.

Dle ustanovení § 47 odst. 1 OSŘ platí, že při doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky se postupuje podle zvláštního právního

---

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 Cdo 1576/2007, ze dne 11.2.2009

⁵² Zákon č. 7/2009 Sb. s účinností od 1.7.2009

předpisu, kterým je zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále jen ZEÚ), když současně je § 49 odst. 6 OSŘ stanoveno, že tento způsob doručení písemností se považuje za doručení do vlastních rukou adresáta.

Směnečný platební rozkaz se vyhotovuje v té podobě, v jaké je veden spis. Pro účely doručování prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky tedy bude relevantní elektronické vyhotovení směnečného platebního rozkazu s uznávaným elektronickým podpisem toho, kdo jej vyhotovil, nebo elektronicky vyhotovený stejnopis listinného vyhotovení rozhodnutí s uznávaným elektronickým podpisem toho, kdo jej vyhotovil, či s uznávanou elektronickou značkou soudu.⁵³

Dokument, který je doručován prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu. Náhradní doručení u tohoto způsobu doručování je uplatnitelné za předpokladu, že se oprávněná osoba nepřihlásí do datové schránky ve lhůtě deseti dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky. Za doručení se tento dokument považuje posledním dnem této lhůty.⁵⁴

Doručování prostřednictvím doručujícího orgánu

Dalším významným způsobem doručování bude z hlediska preference zákona a četnosti využití doručování směnečného platebního rozkazu prostřednictvím doručovacího orgánu, zejména prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, ke kterému soud přistoupí, není-li možné doručit písemnost při jednání, jiném soudním úkonu nebo prostřednictvím veřejné datové sítě.⁵⁵ Tento způsob doručování pak bude nejčastěji využíván při doručování písemností fyzickým osobám, které nemají zřízenou datovou schránku.

Volba konkrétního doručovacího orgánu je ponechána na soudu. Jak již bylo naznačeno, z možných doručovacích orgánů se nejčastěji využije provozovatele poštovních služeb, který je držitelem poštovní licence ve smyslu

---

⁵³ § 21b vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

⁵⁴ § 17 odst. 3 a 4 ZEÚ

⁵⁵ § 45 odst. 2 a 3 OSŘ

zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách, a to na základě poštovní smlouvy uzavřené podle vyhlášených poštovních podmínek, podle nichž lze i usoudit, zda bude tento provozovatel poštovních služeb schopen vykázat doručení písemnosti adresátovi.⁵⁶

Vedle provozovatele poštovních služeb mohou být doručujícím orgánem také soudní doručovatelé, orgány Justiční stráže, soudní exekutoři (tzv. univerzální doručovatelé) a dále za splnění zákonem stanovených podmínek Vězeňská služba České republiky, zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, ústav pro výkon zabezpečovací detence, krajská vojenská velitelství, Ministerstvo vnitra nebo Ministerstvo spravedlnosti.⁵⁷

Postup při doručování je stanoven § 49 OSŘ, který v odst. 4 rovněž upravuje způsob náhradního doručení písemnosti. Nevyzvedne-li si adresát uloženou písemnost, o které byl zpraven písemnou výzvou ve lhůtě deseti dnů ode dne, kdy byla tato písemnost připravena k vyzvednutí, nastává posledním dnem lhůty náhradní doručení. Skutečnost, zda se adresát o výzvě k vyzvednutí zásilky reálně dozvěděl, není rozhodující.

O náhradní doručení pak nepůjde za situace, kdy, ač ústně nebo písemně poučen o následcích svého jednání, adresát nebo osoba oprávněná za adresáta písemnost přijmout (příjemce) odepře přijetí nebo neposkytne součinnost k řádnému doručení tím, že odmítne prokázat svou totožnost. Písemnost pak bude považována za doručenu dnem, kdy adresát nebo příjemce odepřel přijetí nebo jinak neposkytl součinnost.⁵⁸

4.4 Zrušení směnečného platebního rozkazu

Zrušení již vydaného, z povahy věci jistě nepravomocného, směnečného platebního rozkazu přichází v úvahu z několika důvodů. Tím prvním je, že směnečný platební rozkaz nebude řádně doručen do vlastních rukou žalovaného,

---

⁵⁶ Drápal, L., Bureš, J. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 322.

⁵⁷ § 48 odst. 1 a 2 OSŘ

⁵⁸ § 50c OSŘ

případně některého z žalovaných.⁵⁹ Vzhledem ke skutečnosti, že žalobcem v žalobě označený žalovaný (adresát rozhodnutí) a údaje o něm uvedené nemusí být zcela aktuální, před zrušením vydaného směnečného platebního rozkazu by měl soud v zájmu dodržování zásady rychlosti a hospodárnosti řízení přistoupit k ověření ohledně pobytu žalovaného např. za pomoci lustrace v informačním systému centrální evidence obyvatel, obrácením se s žádostí o součinnost jiných institucí nebo šetřením Policie ČR, a to zejména z důvodu, aby ke zrušení směnečného platebního rozkazu nebylo přistoupeno unáhleně.⁶⁰ Po zrušení rozhodnutí pak bude v řízení pokračováno jako ve standardním sporném řízení.

Dalším možným důvodem zrušení nepravomocného směnečného řízení může být žalobcem učiněné zpětvzetí žaloby nebo ztráta způsobilosti být účastníkem řízení na straně některého z účastníků zkráceného směnečného řízení, tedy taková překážka postupu řízení, jejíž povaha neumožňuje pokračování v řízení. V uvedených případech soud řízení zastaví a vydané rozhodnutí zruší.⁶¹

Podá-li žalovaný proti směnečnému platebnímu včasné a odůvodněné námitky, soud tyto projedná v nařízeném jednání, přičemž o námitkách rozhodne rozsudkem, kterým se vydaný směnečný platební rozkaz ponechává v platnosti nebo, zda se zrušuje a v jakém rozsahu.⁶² Oproti výše nastíněným procesním důvodům zrušení rozhodnutí je toto zrušení výsledkem řízení ve věci samé.

S podanými námitkami a probíhajícím řízením o nich se však pojí další možný důvod zrušení, a to marné uplynutí lhůty pro podání návrhu na pokračování v řízení přerušeném podle § 110 OSŘ, kdy není podán návrh na jeho pokračování ani do 1 roku od právní moci usnesení, jímž se řízení přerušuje. Ohledně této problematiky došel Vrchní soud v Olomouci k závěru, že dojde-li k takovému marnému uplynutí jednorozhodčí lhůty pro návrh na pokračování v přerušeném řízení, soud zruší směnečný platební rozkaz a řízení zastaví, neboť rozhodnutí ve věci samé již nemůže nabýt právní moci a je tak třeba jej v zájmu právní jistoty zrušit. Nezájem účastníků o řízení nemůže být vykládán jako

---

⁵⁹ K problematice doručování více žalovaným viz pojednání v kapitole 4.3 Doručování

⁶⁰ Drápal, L., Bureš, J. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 1174.

⁶¹ § 96 odst. 2 OSŘ, § 107 OSŘ

⁶² § 175 odst. 4 OSŘ; K projednání námitek a rozhodnutí o nich viz 5. kapitola

důsledek projevu souhlasu a podrobení se s již vydaným nepravomocným směnečným platebním rozkazem.⁶³

4.5 Právní moc a vykonatelnost

Aby bylo dosaženo účelu civilního procesu obecně, totiž obstarat rychlou a efektivní ochranu práv a oprávněných zájmů účastníků řízení, je nutné zajistit vytvoření závazného a nezměnitelného stavu rozhodnutí soudu, který se označuje jako právní moc rozhodnutí. Právní moc odráží určité vlastnosti rozhodnutí, a to vyloučení možnosti podat proti rozhodnutí řádný opravný prostředek (formální právní moc) a závaznost a nezměnitelnost rozhodnutí (materiální právní moc).⁶⁴

Vykonatelnost pak představuje další klíčovou vlastnost soudního rozhodnutí, jež odráží možnost oprávněného z předmětného rozhodnutí domáhat se, pokud nebyla povinnost uložená rozhodnutím dobrovolně splněna, jejího vynucení i proti vůli povinného. Tam, kde rozhodnutí ukládá povinnost určitého plnění, se vykonatelnost zpravidla odvíjí od právní moci rozhodnutí, kdy nastane po uplynutí pariční lhůty pro plnění.⁶⁵

Směnečný platební rozkaz nabývá právní moci, nepodá-li žalovaný proti němu námitky, nebo pokud podané námitky vezme zpět. Vzhledem ke skutečnosti, že lhůta pro plnění je dána již směnečným platebním rozkazem, když možnost zaplacení je alternativou podání námitek, je směnečný platební rozkaz vykonatelný současně s právní mocí. Rozdílně však bude určena právní moc a vykonatelnost u jednotlivých nároků. Zatímco výrok ohledně nároků vyplývajících ze směnečné listiny nabude právní moci a vykonatelnosti den následující po marném uplynutí lhůty pro podání námitek, u výroku ohledně nákladů řízení to bude den následující po marném uplynutí lhůty pro podání odvolání. Rozdílu však již nebude od 1.5.2013, kdy se lhůta jak pro podání námitek tak pro odvolání sjednotí na patnácti dnech.

Podáním včasných a odůvodněných námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu nedochází na rozdíl od odporu proti klasickému platebnímu

---

⁶³ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci, spis. zn. 4 Cmo 67/2005, ze dne 13.6.2006

⁶⁴ Hendrych, D. Právní slovník. 3., podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 787.

⁶⁵ Hendrych, D. Právní slovník. 3., podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 1275.

rozkazu k jeho automatickému zrušení, nýbrž v námitkách vymezeném rozsahu dochází k odkladu jeho právní moci a vykonatelnosti. Námitky podané jen některým z více žalovaných, jak lze dovodit již z pojednání o doručování více žalovaným, nemají vliv na právní moc a vykonatelnost směnečného platebního rozkazu vůči dalším žalovaným, kteří své námitky nepodali.

Pro právní moc a vykonatelnost směnečného platebního rozkazu je tedy zásadním okamžikem podání řádného opravného prostředku, přičemž zákonná úprava podávání námitek je oproti úpravě týkající se odvolání poměrně strohá. Vrchní soud v Praze tak v souvislosti s případem, kdy byl žalovanému doručen směnečný platební rozkaz spolu s vyznačenou doložkou právní moci a vykonatelnosti, ze které bylo patrné, že lhůta pro podání námitek v době doručení rozhodnutí již uplynula, vyvodil obecný závěr, že neobsahuje-li OSŘ výslovnou úpravu pro případ nesprávného poučení soudu o opravných prostředcích jako je tomu v případě odvolání v § 204 OSŘ, je třeba při takových nedostacích úpravy námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu postupovat analogicky podle právní úpravy ve vztahu k odvolání. Důsledkem jednání soudu spočívajícím v nesprávném poučení žalovaného, případně absenci takového poučení vůbec, je prodloužení lhůty pro podání námitek na dobu tří měsíců od doručení rozhodnutí s vadným či absentujícím poučením o opravných prostředcích.⁶⁶

---

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 Cdo 3779/2008, ze dne 15.9.2010

5 NÁMITKOVÉ ŘÍZENÍ

5.1 Opravné prostředky ve směnečném řízení

Opravné prostředky představují procesněprávní instituty, které opravňují účastníka řízení podrobit předmětné rozhodnutí soudu dalšímu soudnímu přezkumu. Účelem opravných prostředků tak je poskytnout účastníkům řízení určitou garanci správnosti a spravedlivosti přezkoumávaného soudního rozhodnutí. Tradičně se přitom rozlišují opravné prostředky řádné a mimořádné. Řádnými opravnými prostředky lze napadnout rozhodnutí, které ještě nenabylo právní moci, zatímco těmi mimořádnými je možné iniciovat přezkum rozhodnutí, které již právní moci nabylo, a jsou tak zásadním průlomem právní jistoty co do autoritativnosti napadaného rozhodnutí.

Přestože obecným řádným opravným prostředkem proti soudnímu rozhodnutí v civilním procesu je odvolání, toto se však ve vztahu k rozhodnutím vydaným v rozkazním řízení, ať již u klasického platebního rozkazu nebo směnečného platebnímu rozkazu, uplatní pouze proti výroku o nákladech řízení. Jedinou přípustnou obranou proti směnečnému platebnímu rozkazu pak jsou výhradně námitky žalovaného, případně více žalovaných.⁶⁷

Vzhledem k tomu, že o námitkách a jimi vyvolaném námitkovém řízení bude blíže pojednáno dále, bylo by nadbytečné věnovat se tomuto nyní.

Odvolání jakožto opravný prostředek je tedy možné využít jen ve vztahu k výroku směnečného platebního rozkazu ohledně nákladů řízení. Možnost podání odvolání proti nákladům řízení náleží jak žalovanému, tak i žalobci, přičemž platí, že napadl-li žalovaný námitkami výrok směnečného platebního rozkazu ve věci samé, a to byť jen co do části výroku, je těmito námitkami automaticky napaden i výrok o nákladech řízení. S ohledem na nutnost posuzovat každý úkon účastníka řízení podle jeho obsahu, i přes jeho nesprávné označení, bude třeba považovat za odvolání proti výroku o nákladech řízení i takové podání účastníka, které, ač označeno jako námitky, bude napadat jen výrok o nákladech řízení.⁶⁸

---

⁶⁷ Srov. § 175 odst. 1 a 6 OSŘ

⁶⁸ Srov. § 41 odst. 2 OSŘ

Proti výroku o náhradě nákladů řízení a o povinnosti zaplatit soudní poplatek tak lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení směnečného platebního rozkazu k nadřízenému soudu prostřednictvím soudu, který vydal rozhodnutí, proti němuž směřuje podávané odvolání. Ačkoli se na odvolání proti nákladům řízení bude aplikovat obecná úprava tohoto institutu,⁶⁹ nepoužije se § 202 odst. 2 OSŘ, jímž se omezují odvolání pro případ tzv. bagatelních sporů s předmětem řízení do 10.000,- Kč, neboť citované ustanovení neplatí pro soudní rozhodnutí vydaná v jiné formě než rozsudkem.⁷⁰

Z mimořádných opravných prostředků souvisejících ať již se směnečným řízením samotným nebo následným námitkovým řízením o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu připadají do úvahy dovolání, žaloba na obnovu řízení a žaloba pro zmatečnost. Zabývat se jimi blíže by s ohledem na zadání diplomové nebylo úplně vhodné.

5.2 Námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu

Splní-li žalobce zákonem stanovené požadavky na vydání rozhodnutí ve zkráceném směnečném řízení, soud vydá meritorní rozhodnutí ohledně žalobcova návrhu ve formě směnečného platebního rozkazu. Dojde-li pak i ke splnění dalšího zákonem stanoveného požadavku, a to doručení směnečného platebního rozkazu žalovanému do vlastních rukou bez vyloučení možnosti náhradního doručení, je dále již jen na žalovaném, jak dále k vydanému rozhodnutí přistoupí. Žalovaný má v zásadě dvě alternativy postupu – jednak se může s vydaným rozhodnutím smířit a požadovanou částku spolu s náklady řízení zaplatit ve stanovené lhůtě, nebo se s rozhodnutím může neztotožnit. V případě, že žalovaný se směnečným platebním rozkazem nesouhlasí, může rozhodnutí buď zcela ignorovat, což však nebude mít do budoucna ve vztahu k případné nepřijemnosti v podobě nařízeného výkonu rozhodnutí nebo exekuce žádného právního významu, nebo se může rozhodnout bránit svá práva právně relevantním způsobem – podáním námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu.

---

⁶⁹ § 201 a násl. OSŘ

⁷⁰ Drápal, L., Bureš, J. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 1606

Na žalovaného jsou v souvislosti úspěšným uplatněním námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu kladeny nejrůznější, ať již zákonné nebo ze soudní praxe vyplývající, nároky – těmi základními jsou včasnost jejich podání a odůvodnění v podobě individualizovaného skutkového vyličení všech okolností podléhajícího koncentrační lhůtě totožné s lhůtou pro jejich podání.

Účinek řádně podaných námitek se projeví v odkladu právní moci a vykonatelnosti směnečného platebního rozkazu (co do rozsahu vymezeného námitkami), nikoli však v jeho zrušení jako v případě standardního platebního rozkazu, kdy postačuje i podání neodůvodněného odporu.⁷¹ Pomyslného zrušujícího účinku mohou námitky nabýt, až v případě jejich projednání v námitkovém řízení, kdy bude vydán rozsudek, kterým bude vysloveno zrušení směnečného platebního rozkazu – nejde tak o zrušující účinek námitek v pravém slova smyslu.

Podání námitek je oprávnění dané výlučně žalovanému, kterému je směnečným platebním rozkazem uložena povinnost zaplatit určitou peněžní částku, a proto námitky, které by byly podány případným vedlejšími účastníky, jejichž participaci na směnečném řízení nelze úplně vyloučit,⁷² by soud nemohl přijmout za námitky podané oprávněným subjektem, a tak by nezbývalo než takové námitky odmítnout ve smyslu § 175 odst. 3 OSŘ.

S uvedeným souvisí i problematika více žalovaných. Ve smyslu ustanovení § 47 ZSŠ ve spojení s § 91 odst. 1 OSŘ platí, že každý z více žalovaných je samostatným účastníkem řízení, a tak i podání námitek činí každý z žalovaných sám za sebe a jejich účinky se rovněž projevující samostatně jen vůči tomu, kdo je podal. Jak již bylo předestřeno v rámci kapitoly o směnečném platebním rozkazu, není možné uplatnění námitek srovnávat s odporem proti platebnímu ve smyslu § 174 odst. 2 OSŘ, neboť jeho účinky jsou zcela odlišné. Podal-li tak řádné námitky jen některý z žalovaných, nebrání nic tomu, aby vůči ostatním žalovaným, kteří své námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu neuplatnili, získal tento účinky pravomocného a vykonatelného rozsudku. Totožná by byla i situace, kdy ten žalovaný, který své námitky podává, činil tyto námitky i ve prospěch ostatních žalovaných, kteří však své námitky nepodali. Není však na

---

⁷¹ Kovařík, Z. Směnka a šek v České republice. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. Str. 480.

⁷² Srov. § 93 OSŘ

překážku věci, aby se více žalovaných domluvilo a podalo námitky společně v jednom podání, příp. ve více totožných podáních.⁷³

S ohledem na výše uvedené je tedy na místě skutečně zdůraznit, že i kdyby se v rámci námitkového řízení prokázala důvodnost námitek byť jediného z žalovaných, který podal své námitky, nebude mít výsledek tohoto námitkového řízení vliv na skutečnost, že vůči ostatním žalovaným, kteří své námitky nepodali, zůstává směnečný platební rozkaz pravomocným a vykonatelným. V zájmu ochrany práv žalovaných, tedy v některých případech i pouze domnělých směnečných dlužníků, má-li být žalovaný zproštěn povinnosti plnit dle směnečného platebního rozkazu, je nezbytně nutné podat svým jménem námitky.

Námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu musí být uplatněny nejpozději ve lhůtě určené § 175 odst. 1 OSŘ⁷⁴ a současně musí být odůvodněny, což pro žalovaného znamená, že vůči těmto náležitostem námitek se uplatní zásada koncentrace řízení. Rozsah podávaných námitek je třeba vymezit maximálně široce, neboť tento se již nebude moci dále rozšiřovat. Ve vztahu k doložení a označení důkazů a dílčím doplňujícím tvrzením se pak uplatní standardní koncentrace daná skončením prvního jednání, případně skončením přípravného jednání, bylo-li provedeno.⁷⁵

Jádrem obsahu námitek, tedy jejich vlastním odůvodněním, je vylíčení rozhodných skutkových tvrzení, o něž hodlá žalovaný svou obranu proti žalobci, resp. směnečnému platebnímu rozkazu opřít, přičemž prokázání jejich důvodnosti bude předmětem námitkového řízení. Vymezení předmětných skutečností musí žalovaný učinit dostatečně srozumitelně, konkrétně a nezaměnitelně, když takto vylíčené skutečnosti budou tvořit skutkový základ, v jehož rámci bude možno provádět dílčí doplnění, a je tudíž na místě specifikovat všechny možné okolnosti, které by se mohly žalobcem uplatněného nároku dotýkat. Odůvodnění pak může, ale současně nemusí, obsahovat i právní hodnocení skutečností žalovaným. Podstatou podání námitek žalovaným tak je především nastolit otázky, jimiž se bude soud v námitkovém řízení zabývat.

---

⁷³ Kovařík, Z. Směnka a šek v České republice. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. Str. 481

⁷⁴ Ke lhůtě pro podání námitek viz dále.

⁷⁵ Viz § 118b OSŘ

Zdrojem pro náležité odůvodnění námitek pak můžou být jednak skutečnosti vyplývající z práva hmotného (např. neplatnost směnky, zánik směnečného závazku apod.) nýbrž i skutečnosti procesního charakteru (např. místní nepříslušnost soudu, ztráta způsobilosti být účastníkem řízení apod.).

K úspěšnému prokázání v námitkách uvedených skutkových tvrzení bude žalovaný dále povinen označit a předložit soudu adekvátní důkazy. Jak vyplývá z výše uvedeného, důkazy není nutné označovat přímo v námitkách, ale bude je možné předkládat dále spolu s dílčími doplněními skutkových tvrzení. Nejenom při označování důkazů pro svá tvrzení pak musí mít žalovaný stále na mysli, že žalobce svou povinnost k označení důkazů již provedl (nikoli však vyčerpal), když předložil soudu prvopis směnečné listiny, o jejíž pravosti soud doposud nepojal pochybností. Žalobci pak samozřejmě nic nebrání, aby k vyvrácení žalovaným uváděných tvrzení označoval další důkazy.

Důsledek toho, že žalovaný nepodá včasné a odůvodněné námitky, je zřejmý – směnečný platební rozkaz nabude právní moci a vykonatelnosti. Stejně tomu bude v případě, že se žalovaný, který řádně podal své námitky, rozhodne s těmito naložit tak, že je vezme zpět, přičemž na směnečný platební rozkaz bude nahlíženo, jako kdyby námitky nebyly podány vůbec, a rozhodnutí se stane pravomocným s účinky *ex tunc*. Žalovaným podané námitky, které budou vykazovat nesplnění některého ze zákonem kladených požadavků, tedy včasnosti nebo odůvodnění, budou soudem odmítnuty usnesením, proti němuž žalovanému náleží možnost odvolat se.⁷⁶

Podá-li žalovaný po podání včasných a odůvodněných námitek později další námitky, nebude k takovým později vzneseným námitkám přihlíženo, když tyto námitky nebude soud odmítat jako v případě pozdě podaných nebo neodůvodněných námitek, nýbrž se s nimi vypořádá v odůvodnění rozsudku vydávaného v námitkovém řízení.⁷⁷

---

⁷⁶ Srov. § 175 odst. 3 a 5 OSŘ

⁷⁷ § 175 odst. 4 OSŘ

Lhůta pro podání námitek

Zákonná úprava lhůty pro uplatnění námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu prošla v posledních měsících několika zcela zásadními změnami. Odhlédnutím od délky námitkové lhůty lze obecně uvést, že aby byla taková lhůta zachována, je třeba včasné a odůvodněné námitky podat nejpozději posledního dne lhůty přímo u soudu, který vydal napadané rozhodnutí, nebo alespoň odevzdat podání orgánu, který jej má povinnost doručit.⁷⁸ Nejsou-li námitky podány příslušnému soudu, lhůta je zachována jedině v případě, že ještě v rámci námitkové lhůty doručí nepřislusný soud podání s námitkami soudu příslušnému, což jak dále vyplýne, bylo dříve téměř nerealizovatelné. Svou povahou je pak lhůta pro uplatnění námitek jednoznačně lhůtou soudcovskou, a tak soud může za podmínek uvedených v § 58 OSŘ zmeškání takové lhůty prominout.

Původní – třídní – úprava námitkové lhůty účinná až do 31.12.2012, byla vtělena do OSŘ vycházejíc z rakousko-uherské právní předlohy v podobě ustanovení § 557 odst. 1 zákona č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanskoprávních rozepřích právních. Zatímco v rámci západoevropské právní úpravy docházelo ve druhé polovině 20. století za podmínek tržního hospodářství k přiměřenému prodlužování námitkové lhůty, zejména pak ve vztahu k ochraně spotřebitelů, česká právní úprava takové okolnosti ani za více než 20 let fungování tržní ekonomiky nijak nereflektovala. Ústavní soud tak zakročil nálezem ze dne 16.10.2012, spis. zn. Pl. ÚS 16/12, kterým zrušil uplynutím dne 30.4.2013 ve slovech „do tří dnů“ a „v téže lhůtě“ část ustanovení § 175 OSŘ. Ústavní soud vyšel z vlastní judikatury⁷⁹ týkající se ústavní konformity té které právním předpisem upravené lhůty, ve které vytyčil tři kritéria, podle nichž lze posuzovat takovou právní normou zakotvenou lhůtu. Takovými kritérii jsou: „1. Přiměřenost lhůty ve vztahu k časově omezené možnosti uplatnění ústavně garantovaného práva; 2. Svévole zákonodárce při stanovení lhůty; 3. Ústavně neakceptovatelná nerovnost dvou skupin subjektů.“ Třídní námitkovou lhůtu pak Ústavní soudu z hlediska výše uvedených kritérii vyhodnotil jako nepřiměřenou, neboť „směnka je uplatňována i mezi subjekty, jež zásadně nejsou

---

⁷⁸ § 57 odst. 3 OSŘ

⁷⁹ Nález Ústavního soudu, spis. zn. Pl. ÚS 6/05, ze dne 13.12.2005

*v rovném postavení a které nemohou – aniž by bylo spravedlivé to od nich očekávat – vnímat směnečný vztah v celé jeho šíři a reflektovat tak případná rizika pro ně z něj plynoucí.*⁸⁰

V době, kdy rozhodoval Ústavní soud o návrhu na zrušení § 175 OSŘ, již byla v legislativním procesu novela OSŘ, která upravovala délku námitkové lhůty ze tří na osm dní. Novelizované znění příslušného ustanovení OSŘ o směnečném platebním rozkazu nabylo účinnosti dnem 1.1.2013.⁸¹ Jelikož předmětná novela přímo nereflekovala výše zmíněný náleze Ústavního soudu, mohlo by s datem 1.5.2013 docházet k výkladovým nejasnostem ohledně § 175 odst. 1 OSŘ, když vlivem citovaného nálezu Ústavního soudu by byla vypuštěna slova „do“, „dnů“ a „v téže lhůtě“, zákonodárce se rozhodl definitivně upravit předmětné ustanovení v doprovodné novele k zákonu č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, a to tak, že s účinností od 1.5.2013 bude sjednocena úprava námitkové lhůty s obdobnými lhůtami podle OSŘ, když lhůta pro uplatnění námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu je nově stanovena jako patnáctidenní.

Klasifikace námitek

Za účelem určitého teoretického uspořádání a charakteristiky jednotlivých směnečných námitek lze klasifikovat námitky podle různých kritérií. K takové klasifikaci námitek podávaných proti směnečnému platebnímu rozkazu pak přistupují různí autoři odlišně se zmíněním právě této nejednoznačnosti dělení námitek podle druhů. K tomu například výstižně uvádí Kovařík: *„Námitek je ve skutečnosti zcela neohraničené množství a každá je jiná; kolik je směnek, kolik je případů, tolik je námitek. Ty vycházejí vždy z konkrétní situace konkrétního případu a konkrétní směnky.*⁸²

S odkazem na výše uvedené pojednání o odůvodnění námitek žalovaným, lze uvést, že jedním z možných hledisek třídění námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu bude povaha právního předpisu, jež je zdrojem obsahu odůvodnění námitek žalovaného. Podle toho lze rozdělit námitky na procesněprávní, které budou vycházet procesní právní úpravy, tedy zejména OSŘ,

---

⁸⁰ Nález Ústavního soudu, spis. zn. Pl. ÚS 16/12, ze dne 16.10.2012

⁸¹ Čl. I. bod 20. zákona č. 404/2012 Sb.

⁸² Kovařík, Z. Směnka a šek v České republice. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. Str. 483.

a na hmotněprávní, které mohou jednak vycházet ze ZSŠ (tzv. směnečné námitky), jednak z ostatních předpisů hmotného práva (tzv. mimosměnečné námitky).⁸³

Dalším možným kritériem klasifikace námitek pak může být povaha skutečnosti, na jejímž základě jsou námitky odůvodněny, tedy charakter vylíčených skutkových okolností, na kterých žalovaný staví svou obranu. Podle tohoto kritéria se pak námitky dělí na absolutní a relativní. K tomuto třídění na absolutní a relativní námitky lze doplnit, že v tomto se autoři jednoznačně neshodnou ani na samotném kritériu pro toto dělení, natož pak na samotném zařazení jednotlivých námitek pod tu či onu skupinu. Částečnou shodu ohledně tohoto dělení lze spatřovat v určení toho, kdo a vůči komu může jednotlivé námitky vznášet, když platí, že okruh možných adresátů relativních námitek bude oproti námitkám absolutním užší. Námitky absolutní lze totiž uplatňovat vůči každému majiteli směnky, kdežto námitky relativní povahy jsou u některých žalobců vyloučeny, a tak se uplatní jen v některých případech.

Chalupovo pojetí zmíněného členění na absolutní a relativní námitky chápe absolutní námitky jako ty, jejichž základem jsou skutečnosti vyplývající přímo ze směnečné listiny a vztahu jí založeným, tedy poměrně široký okruh okolností od neplatnosti směnky, přes falšování podpisu na směnce, zaplacení směnečného dluhu až po promlčení směnečného závazku. Relativní námitky pak Chalupa pojímá jako ty, jejichž základ tvoří skutečnosti mimosměnečné, které mají ve svém důsledku vliv na směnečný vztah samotný.⁸⁴

Kovařík okruh absolutních námitek zužuje, zatímco k relativním námitkám řadí i některé námitky vyplývající ze směnečné listiny (např. nesprávné zastoupení, nesvobodný nebo zfalšovaný podpis na směnce, falešná směnka, omyl ve směnce) a dále zbývající námitky vycházející z kauzálního vztahu mezi účastníky. Úžeji pojaté absolutní námitky jsou pak tvořeny dvěma druhy námitek – jednak námitkami směřovanými proti platnosti směnky (formální vady směnky podle hmotněprávní úpravy ZSŠ), v důsledku jejíž neplatnosti nemůže existovat směnečného dlužníka a tedy ani žalovaného, a jednak námitkami, které směřují proti na řádné zaplacení směnečného dluhu, a nemůže tak být žalovaného, když

---

⁸³ Chalupa, R. Základy směnečného práva. 2. rozš. vyd. Praha: Linde, 2008. Str. 185.

⁸⁴ Chalupa, R. Základy směnečného práva. 2. rozš. vyd. Praha: Linde, 2008. Str. 186, 187.

řádné zaplacení směnky při splatnosti zprošťuje povinnosti platit všechny přímé i nepřímé směnečné dlužníky.⁸⁵

Kotásek pak přichází s alternativní klasifikací na námitky listinné, materiální a osobní. Námitky listinné vychází zásadně pouze ze směnečné listiny samotné, a to zejména z formálního pohledu na směnku. Materiální námitky se pak rekrutují ze směnečných prohlášení a vztahů, jež sice vyplývají z formálně bezvadné směnky, avšak tyto mohou být vadné po stránce materiální. A konečně pro osobní námitky je typické, že ač směnka formálně i materiálně bezvadná, a tedy není možno se úspěšně bránit s námitkami listinnými nebo materiálními, vykazují vztahy mezi účastníky určité okolnosti, pro něž je možno směnečný platební rozkaz napadnout.⁸⁶

Dále bude uveden stručný nástin jednotlivých obvyklých námitek při rozdělení na námitky absolutní a relativní podle přístupu Radima Chalupy spolu s doplněním informací o námitkách procesněprávních.

Námitky absolutní

Jak již bylo výše předestřeno, absolutní námitky představují obranu žalovaného uplatnitelnou vůči jakémukoli majiteli směnky (žalobci), neboť se bezprostředně týkají předmětné směnečné listiny. Prostřednictvím absolutních námitek bude popírána existence obsahu směnečného vztahu vůbec. Vzhledem k absolutní povaze neplatnosti některých právních jednání bude pro úspěch žalovaného směrodatné důkladné vyličení rozhodných skutečností v podaných námitkách, neboť k vyslovení o absolutní neplatnosti některého jednání je soud oprávněn, aniž by se toho žalovaný výslovně domáhal. Jako příklad některých námitek vyplývajících ze směnečné listiny lze uvést následující.

- Námitka nulity směnky – domnělé směnečné listině, na základě které však byl vydán směnečný platební rozkaz, ačkoli pro to nebyly splněny požadované předpoklady, chybí některá z podstatných náležitostí, kterou předpokládá ZSŠ, pro kterou se vůbec nejedná vůbec o směnku.

---

⁸⁵ Kovařík, Z. Směnka a šek v České republice. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. Str. 483.

⁸⁶ Kotásek, J. Námitky směnečných dlužníků. 1. vyd. Brno: Tribun EU, 2007.

- Námitka neplatnosti směnky – formální vady směnky, které jsou způsobeny rozporom směnky s požadavky kladenými ZSŠ, způsobují neplatnost takové směnky, z čehož vyplývá, že z takové listiny nemůže být nikdo jako směnečný dlužník žalován, neboť se nemohl dopustit porušení povinností z titulu takové směnky.
- Námitka neplatnosti dalšího směnečného prohlášení – určité směnečné projevy se považují za nenapsané nebo neplatné, neboť jsou ZSŠ zcela vyloučeny nebo postrádají některou z podstatných náležitostí (např. sjednání úroků v rozporu s čl. I. § 5 ZSŠ).
- Námitka zaplacení směnky – řádnou úhradou (splněním) směnečného dluhu závazek z titulu směnečné listiny zaniká.
- Námitka zmeškání protestace – neprovedl-li žalobce v zákonné lhůtě protestaci směnky pro neplacení, nemůže se úspěšně domáhat svých práv proti nepřímým dlužníkům, neboť vůči těmto mu práva marným uplynutím lhůty zanikají.
- Námitka jiného zániku směnečného závazku
- Námitka zfalšovaného podpisu – podpis na směnečné listině neučinila vlastní rukou osoba označená žalobcem jako žalovaný a nelze jej tak považovat za projev vůle, ze které by mohl být žalovaný zavázán.
- Námitka padělané směnky – z listiny, která původně nebyla směnkou, ale byl na ní umístěn pravý podpis žalovaného, byla paděláním vytvořena směnka.
- Námitka omylu ve směnce – podpis žalovaného může být jeho pravým podpisem, ale při podpisu mohl být uveden v omyl, když nevěděl, že se jedná o směnku.
- Námitka pozdější změny směnky – do textu směnečné listiny bylo neoprávněně zasaženo.
- Námitka promlčení – nebylo-li právo ze směnky vykonáno v zákonné promlčecí době⁸⁷, není možné k takové námitce žalobci právo přiznat.

---

⁸⁷ Čl. I. § 70 ZSŠ

- Námitka nedostatku aktivní legitimace žalobce – nesvědčí-li žalobci právo z titulu směnečné listiny, je třeba podat proti směnečnému platebnímu rozkazu, který ač vydán v rozporu s § 175 odst. 1 OSŘ, řádné námitky, neboť nedostatek věcné legitimace nebrání účastenství v řízení. Zde je na místě upozornit na rozsudek Nejvyššího soudu České republiky,⁸⁸ kterým bylo jednak konstatováno, že vydaný směnečný platební rozkaz, ačkoli nebyly splněny formální předpoklady pro jeho vydání, čímž došlo k nesprávnému postupu soudu, je možné odkludit jen k včasným a odůvodněným námitkám žalovaného, a dále, že není třeba vydané rozhodnutí rušit, prokáže-li žalobce alespoň v průběhu námitkového řízení svou věcnou legitimaci, a to i takovým způsobem, že až v průběhu tohoto řízení o námitkách dojde k indosaci směnky na žalobce.

Námitky relativní

Skupina relativních námitek, jejichž podstata tkví zejména ve vztazích postavených mimo směnečnou listinu, avšak s žalobcem uplatněnou směnkou jsou tyto vztahy v určitém poměru, který lze nazvat vztahem příčinným, je tvořena zejména námitkami kauzálními. Specifikum kauzálních námitek spočívá zejména v omezené možnosti napadat jimi jiného účastníka než účastníka daného kauzálního vztahu. Toto omezení je dáno čl. I. § 17 ZSŠ, a tedy pokud nový majitel směnky nabyt směnečných práv poctivě indosací, žalovaný vůči němu není oprávněn vznášet mimosměnečné (kauzální) námitky. V rámci kauzálních námitek rovněž nepřichází do úvahy uplatnění námitky promlčení kauzální pohledávky, neboť směnka je vždy závazkem samostatným, nikoli akcesorickým, a jako taková se vždy samostatně promlčuje.

Uplatnění kauzálních námitek pak bude klást na žalovaného poněkud vyšší nároky, než je tomu u námitek vyplývajících přímo z listiny. Nejvyšší soud České republiky uvedl, že *„požadavek na řádné odůvodnění námitek naplněn zásadně jen tehdy, jestliže žalovaný v námitkách alespoň stručně vylíčí obsah tzv. směnečné smlouvy, jež byla bezprostředním důvodem vzniku směnky, popř.*

---

⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 Cdo 4235/2009, ze dne 26.10.2011

závazku konkrétního směnečného dlužníka (např. uvede, že podle konkrétního ujednání účastníků směnka zajišťovala určitou kauzální pohledávku) a dále vymezí skutečnost, v jejímž důsledku by měl být zproštěn povinnosti směnku zaplatit (např. že pohledávka směnkou zajištěná již byla zaplacená, zanikla započtením, uzavřením dohody o narovnání apod.).“⁸⁹

Mezi obvyklými relativními námitkami možno uvést tyto následující.

- Námitka neexistující kauzy – vznikne-li směnečná listina zcela bezdůvodně a žalovaný je schopen věrohodně prokázat, proč že vlastně takovou bezdůvodnou směnku podepsal.
- Námitka zaniklé kauzy – typicky uplatnitelná námitka, plnila-li směnka původně funkci zajišťovací, ale zajišťovaná pohledávka již zanikla, tedy obecně řečeno – kauza tu původně pro určitý právní důvod byla, ale tento již opadl.
- Námitka nepřipustné kauzy – důvodem pro směnku mohly být pohnutky směřující k obcházení závazných právních norem, kdy směnka v daném kauzálním vztahu plnila prostředek takového zákonem nepředvídaného a nežádoucího jednání.
- Námitka omylu v kauze – na rozdíl od omylu ve směnce žalovaný v době podpisu věděl, že se jedná o podpis směnky, ale v dané chvíli se pouze domníval, že pro její podpis je dán kauzální důvod, avšak později zjistil, že jednal v omylu, neboť takového důvodu není.
- Námitka tísně – okolnost, jež podle práva občanského opravňuje toho, kdo jednal v tísně, k odstoupení od smlouvy, lze pro účely obrany proti vydanému směnečnému platebnímu rozkazu uplatnit odstoupením od kauzální směnečné smlouvy a v námitkách tvrdit dodatečný zánik kauzy.⁹⁰
- Námitka započtení – došlo-li k setkání žalobcovy směnečné pohledávky s pohledávkou žalovaného z jiného právního titulu v době před vydáním směnečného platebního rozkazu a v této době před vydáním

---

⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 CDo 4722/2007, ze dne 29.9.2009

⁹⁰ Srov. § 49a ObčZ a § 267 odst. 2 ObchZ

rozhodnutí byl žalovaným učiněn úkon směřující k započtení, může být taková námitka vést ke zrušení směnečného platebního rozkazu.⁹¹

Námítky procesního charakteru

Neméně důležitými jsou námítka, jejichž obsahem jsou skutečnosti, které nachází svůj původ v právu procesním. Předmětem a zdrojem takových námitek je pak zejména způsob a podmínky, za kterých je směnečného řízení, v němž se ten, kdo se hodlá bránit námitkami proti platebnímu rozkazu, vyskytuje v pozici účastníka – žalovaného.

V souvislosti s tematikou námitek procesního charakteru se jeví problematickým a nejednoznačným přístup k posuzování podmínek řízení, jež vyjadřují určité předpoklady přípustnosti vydání meritorního rozhodnutí v každé konkrétní právní věci a jimiž by se měl soud zabývat kdykoli v průběhu řízení, a to i bez návrhu účastníků. Otázkou tedy je, zda lze případný nedostatek podmínek řízení odstranit pouze na základě (nikterak formalizovaného) upozornění účastníka řízení, dokud nenabyl směnečný platební rozkaz právní moci, nebo zda je nutné směnečný platební rozkaz, který byl vydán přes nějaký nedostatek řízení, odklidit jedině k včasným a odůvodněným námitkám žalovaného.

Komentářová literatura se k uvedenému problému staví tak, že za jedinou výjimku, kdy je třeba odstranit nedostatek podmínky řízení včasně podanými a odůvodněnými námitkami, považuje námitku místní nepřislušnosti, která tak či tak musí být uplatněna při prvním úkonu účastníka, který mu přísluší.⁹² Ohledně poukazování na jiné nedostatky podmínek řízení je konstatováno, že na tyto procesněprávní námítka se koncentrační zásada neuplatní, neboť k těmto přihlíží soud kdykoliv za řízení.⁹³ Dojde-li tak ke zjištění neodstranitelné překážky řízení ať již z činnosti soudu nebo podnětu účastníka, je soud povinen se tímto zabývat, již vydaný směnečný platební rozkaz zrušit a řízení zastavit.

---

⁹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 Odo 63/2006, ze dne 26.7.2007

⁹² § 105 odst. 1 OSŘ

⁹³ Drápal, L., Bureš, J. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 1175

5.3 Projednání námitek a rozhodnutí o nich

To, jakou úlohu plní podání žaloby ve vztahu k civilnímu spornému řízení obecně, plní podání včasných a odůvodněných námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu ve vztahu k námitkovému řízení. Řádným podáním námitek přechází etapa zkráceného směnečného řízení do stádia námitkového řízení, v němž se role jednotlivých stran sporu oproti směnečnému řízení obrací (ačkoli formálně zůstává žalobce žalobcem a žalovaný žalovaným), což se projevuje zejména v tíži břemena tvrzení a důkazu. Vyskytuje-li se v rámci směnečného řízení na straně žalované více subjektů, do další fáze – námitkového řízení – se dostanou jen ti žalovaní, kteří podali včasné a odůvodněné námítky.

Důvodnost, pravdivost či nepravdivost podaných námitek prozatím nehraje při iniciaci samotného námitkového řízení žádnou roli, neboť toto prověřování bude až předmětem námitkového řízení.

Zatímco ve fázi zkráceného směnečného řízení je rozhodováno směnečným platebním rozkazem o žalobcem uplatněném nároku ze směnečné listiny, v námitkovém řízení se bude rozsudkem rozhodovat o žalovaným podaných námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu, když výsledkem bude výrok o tom, zda se vydaný směnečný platební rozkaz ponechává v platnosti nebo zda se zrušuje a v jakém rozsahu.⁹⁴ Z uvedeného vyplývá, že žalobce nebude mít v předmětném námitkovém řízení právo disponovat s žalobou tak, že by navrhl změnu žaloby, a to ani se souhlasem soudu. Ponechána je žalovanému dispozice se žalobou pouze co do možností vzít tuto žalobce v celém rozsahu nebo její části zpět. Vzhledem k uvedenému je pak i zřejmá nemožnost uplatnit v rámci námitkového řízení vzájemný návrh ani námitku započtení ve smyslu ustanovení § 98 OSŘ, ledaže by žalovaný provedl úkon směřující k započtení vzájemných pohledávek ještě v době, kdy nebyl vydán směnečný platební rozkaz.⁹⁵

Odlišnost předmětu obou řízení bude jednoznačně patrná z jednotlivých vyhotovení finálních rozhodnutí – v záhlaví směnečného platebního rozkazu bude

---

⁹⁴ § 175 odst. 4 OSŘ

⁹⁵ Drápal, L., Bureš, J. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 1176

řešená právní věc označena například „o zaplacení 30.000,- Kč s příslušenstvím a odměnou“, kdežto v záhlaví rozsudku vydávaného v námitkovém řízení bude uvedeno „o námitkách žalovaného proti směnečnému platebnímu rozkazu“.

K projednání námitek v rámci námitkového řízení je příslušný zpravidla soud, jenž vydal směnečný platební rozkaz, nebyl-li při jeho vydávání místně nepřislušným. Pokud bude soud místně nepřislušný, postoupí celou věc soudu místně příslušnému, neboť mu dále nenáleží činit další úkony a už vůbec ne rozhodovat o námitkách. Při řízení o námitkách pak bude postupováno podle části třetí OSŘ se specifiky danými ustanovením § 175 OSŘ.

Rozsah námitkového řízení, tedy vymezení okruhu otázek, kterými se bude soud v řízení o námitkách zabývat, je vždy zásadně určen skutkovým vylíčením rozhodných okolností, které žalovaný uvedl ve svých včasně podaných námitkách. Vedle této oblasti vymezené přímo žalovaným, je soud i bez návrhu povinen kdykoli během řízení přihlížet k naplňování procesních podmínek.

Nežli bude nařízeno jednání k projednání námitek, musí se soud zabývat formální stránkou námitek a posoudit, zda jsou námitky:

- podány oprávněnou osobou – výhradně žalovaným,
- podány včasně – soud tedy ověří, kdy byl žalovanému směnečný platební rozkaz doručen a jestli tak námitky byly doručeny ve lhůtě určené pro jejich podání,
- řádně odůvodněny – tedy zda námitky obsahují minimální skutkový základ, jenž by pro svou srozumitelnost a dostatečnou individualizaci mohl být způsobilý k projednání v námitkovém řízení.

Absentuje-li nebo nevyhovuje-li některá z výše uvedených posuzovaných náležitostí podaných námitek, bude takové podání usnesením soudu odmítnuto podle § 175 odst. 3 OSŘ, přičemž proti takovému usnesení náleží účastníkům právo odvolání. Podá-li žalovaný vedle řádných námitek námitky další, které nebudou splňovat zmíněné podmínky, nebude k těmto námitkám, jež by rozšiřovali okruh předmětu námitkového řízení, přihlíženo, což bude pouze vyjádřeno v odůvodnění rozsudku. Žalovanému však nic nebrání, aby své námitky, v mantinelech jimi vymezeným skutkovým základem, dále doplňoval a precizoval.

Projdou-li podané námitky prvotním posouzením soudu bez úhony, soud nařídí k jejich projednání v souladu s § 175 odst. 4 OSŘ jednání.

Nejpozději při nařízeném ústním jednání je žalovaný povinen k prokázání svých skutkových tvrzení uvedených v námitkách nebo dalších případných doplněních, kterými je dán rozsah samotného námitkového řízení, označit a navrhnout provedení důkazů. Neučiní-li tak žalovaný, není možné učinit závěr o prokázání důvodnosti podaných námitek a žalovaný bude neúspěšný.

Žalobce je oprávněn uvádět tvrzení a označovat důkazy, jimiž bude vyvracet obranu žalovaného. Povinnost tvrdit a dokazovat bude na žalobce přenesena ve chvíli, kdy budou uvedeny námitky týkající se okolností, které již měly být žalobcem osvědčeny v rámci procesu naplňování předpokladů pro vydání směnečného platebního rozkazu. Skutečnost, že je směnečný platební rozkaz vydán, aniž by pro to byly dány všechny zákonem stanovené předpoklady, není žádoucí ani častá, nicméně nelze ji vyloučit. Takovým případem může být např. nedostatek aktivní věcné legitimace žalobce, kdy je žalobce povinen nejpozději v průběhu námitkového řízení osvědčit, že je nositelem tvrzeného subjektivního oprávnění podle práva hmotného. Dále popře-li žalovaný uplatněnými námitkami svůj údajný podpis na směnečné listině, leží důkazní břemeno ohledně pravosti podpisu (a tedy obecně pravosti směnky samotné) na žalobci, a to i přes již vydané rozhodnutí o nároku ze směnky.⁹⁶

Oproti běžnému spornému řízení je situace žalovaného, který podává námitky a nese břemeno tvrzení a důkazu, komplikovanější v tom směru, že zatímco obecně platí, že negativní skutečnosti se neprokazují, zde je žalovaný postaven před již vydané meritorní rozhodnutí o nároku ze směnečné listiny, a tak brání-li se zejména kauzálními námitkami, je žalovaný povinen doložit i svá tvrzení ohledně neexistence nějaké skutečnosti (např. námitka neexistující kauzy), ačkoli to bude úkol značně nesnadný.

Proces dokazování pak při jednání v námitkovém řízení probíhá zcela běžným způsobem jako u jiných sporných řízení. Na základě toho, co soud zjistí v průběhu námitkového řízení a jaké právní posouzení na základě takto zjištěných

---

⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 29 Cdo 3478/2007, ze dne 21.12.2009

skutečností učiní, bude výhradně formou rozsudku rozhodnuto o důvodnosti či nedůvodnosti podaných námitek, případně v jaké části důvodné byly či nebyly.

Dojde-li soud k závěru, že námitky žalovaného byly podány důvodně a považuje je tak za opodstatněné, rozsudkem zruší již vydaný směnečný platební rozkaz. Naopak, budou-li v rámci námitkového řízení námitky shledány nedůvodnými, soud rozsudkem ponechá směnečný platební rozkaz v platnosti. Prokáže-li se důvodnost podaných námitek jen v části, pak bude výrokem rozsudku rozhodnuto jednak o zrušení směnečného platebního rozkazu co do rozsahu důvodnosti námitek, ve zbývající části pak o ponechání v platnosti.

Formu rozhodnutí v námitkovém řízení – rozsudek - zákon výslovně stanoví v ustanovení § 175 odst. 4 OSŘ. Vzhledem k takto stanovené formě, jakož i s ohledem na neúplné naplnění předpokladů pro jiné formy rozhodnutí, lze konstatovat, že je vyloučeno, aby bylo o námitkách soudem rozhodnuto ve formě rozsudku pro zmeškání nebo rozsudku pro uznání.⁹⁷

Proti rozsudku o námitkách je samozřejmě přípustné odvolání. Pro případ následného odvolacího řízení se již budou soudy vyšší instance výhradně zabývat otázkou, zda soud, který rozhodoval o námitkách, posoudil jejich důvodnost správně.

Nebyl-li podán proti rozsudku o námitkách opravný prostředek, celý proces nalézání práva v souvislosti se směnečnými listinami je u konce. Byl-li úspěšný žalobce, může být dále pokračováno řízením exekucním. Ubránil-li se žalovaný, celá věc by mohla končit poučením pro příště, že se směnkami (a obecně se závazky) raději opatrněji. Nebo také ne.

---

⁹⁷ Drápal, L., Bureš, J. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Str. 1177.

6 ZÁVĚR

Úvahy de lege ferenda

Závěrem cítím potřebu vyjádřit se k některým okolnostem dotýkajícím se tolik kritizované a dnes již neplatné třídní námitkové lhůty, jejíž úprava se od zadání tématu mé diplomové práva značně proměnila.

Definitivní řešení této otázky, tedy stanovení předmětné lhůty od 1.5.2013 v délce 15 dnů totožně se lhůtou pro podání odvolání nebo odporu proti klasickému platebnímu rozkazu, nepokládám nakonec za nepřijatelné, neboť by tím snad alespoň na určitou dobu mohlo utichnout laciné demonizování směnek samotných. Jenže na jak dlouho?

V souvislosti se směnkami vidíme další nové omezení – vyloučení směnky pro případy spotřebitelských úvěrů. Rozumím potřebě bránit spotřebitelská práva, ale do jaké míry je toto možné činit aniž by se již zasahovalo do práv věřitelů? Jak se rozhodne zákonodárce, popř. Ústavní soud, ochránit tu bezbrannou a profesionálním věřitelem vykořisťovanou stranu příště – zákaz dohod o narovnání, předžalobní výzva doručená do vlastních rukou nebo rovnou alespoň dvě upomínky? Víím, že jsem poněkud odbočil od směnek, ale podle mého názoru to s daným zásahem do námitkové lhůty souvisí.

Domnívám se, že jistý půvab směnečného práva u nás spočíval právě v historické kontinuitě, bez řady novelizací. Vždyť neustálých legislativních změn si náš právní řád užívá v jiných právních odvětvích dosyta. Navíc postupným zmírňováním přísnosti směnečného práva by mohlo dojít k potlačení funkcí a podstaty směnky samotné.

Jsem zastáncem klasické římské zásady *vigilantibus iura scripta sunt*, tedy necht' si každý střeží svá práva, a tak by to mělo být i v případě směnek – necht' se směnečnou listinou zavazuje jen ten, kdo o ní něco ví. A ten, kdo o směnkách nic neví, a přesto se jí k něčemu zaváže, pak necht' nese následky.

Z výše uvedeného pak jednoznačně vyplývá, že jsem příznivcem pro co nejminimalističtější zásahy do směnečného řízení.

Závěrečné shrnutí

Předmětem diplomové práce na téma „Směnečné řízení“ je platná právní úprava zkráceného směnečného řízení a s ním souvisejícího řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu v České republice.

Základními právními předpisy, jež se dotýkají předmětu práce, jsou zákon směnečný a šekový č. 191/1950 Sb. a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Použité právní předpisy v této práci odpovídají stavu platné právní úpravy ke dni 1.3.2013.

Čtenáři je s ohledem na význam hmotněprávní úpravy smének i v rámci směnečného soudního řízení poskytnut exkurz do základů směnečného práva hmotného, ve kterém jsou stručně vylíčeny zákonné náležitosti směnečných listin, jakož i některé instituty a úkony se směnkami související.

Práce následně čtenáři přináší zařazení směnečného řízení se všemi jeho specifiky do systému civilního procesu. Specifika, kterými se zkrácené směnečné řízení odlišuje od standardního sporného civilního procesu, jsou vyjádřením tzv. formální směnečné přisnosti, která je procesním odrazem tzv. materiální směnečné přisnosti, která vyplývá z hmotněprávní směnečné úpravy.

Jádrem práce pak jsou dvě zásadní etapy nalézacího řízení, ve kterém proti sobě vedou žalobce a žalovaný spor o to, komu svědčí subjektivní práva či subjektivní povinnosti vyplývající ze směnečné listiny podle hmotného práva. Prvním významným stádiem je – z pohledu potenciálního žalobce – zkrácené směnečné řízení, které směřuje na návrh žalobce k vydání směnečného platebního rozkazu. Tím druhým významným stádiem je – z pohledu potenciálního žalovaného – námitkové řízení, v němž se žalovaný brání svými námitkami směnečnému platebnímu rozkazu, který byl vydán v předchozím stádiu.

Zkrácené směnečné řízení je zvláštním druhem rozkazního řízení, ve kterém lze dospět k rychlému vydání meritorního rozhodnutí ohledně nároku z titulu směnečné listiny. Na výslovný návrh žalobce, který předloží originál směnky, o jejíž pravosti není důvodu pochybovat, a další listiny nutné k uplatnění práva, vydá soud směnečný platební rozkaz, ve kterém uloží žalovanému, aby ve lhůtě 8 dnů zaplatil požadovanou částku spolu s náklady řízení nebo aby v téže

lhůtě podal námitky, ve kterých musí uvést vše, co proti směnečnému platebnímu rozkazu namítá.

Uvedená lhůta pro podání včasých a odůvodněných námitek, jež odráží uplatnění zásady koncentrace řízení ve vztahu k obsahu podaných námitek, prošla v posledních měsících co do délky několika zásadními změnami. Původní, tolik kritizovaná, třídní lhůta byla nejprve nálezem Ústavního soudu ze dne 16.10.2012 zrušena k 1.5.2013, načež zákonodárce stanovil novelou občanského soudního řádu lhůtu delší – osmidenní – s účinností od 1.1.2013. Definitivní úprava námitkové lhůty pak s účinností od 1.5.2013 stanoví lhůtu patnáctidenní.

Řádným podáním námitek se odkládá právní moc vydaného směnečného platebního rozkazu a etapa zkráceného směnečného řízení přechází do stádia námitkového řízení, v němž bude rozhodováno formou rozsudku o námitkách, které žalovaný podal proti směnečnému platebnímu rozkazu. Výsledkem řízení o námitkách bude rozsudek, kterým se vydaný směnečný platební rozkaz ponechává v platnosti nebo se jím zrušuje. Předmětem námitkového řízení nemůže být přímo žalobcem uplatněný nárok ze směnečné listiny, neboť o tomto již bylo meritorně rozhodnuto směnečným platebním rozkazem.

Vzhledem k výše uvedenému pevně věřím, že práce je schopna poskytnout čtenáři pro případ jeho potenciálního účastenství v rámci směnečného řízení dostatek informací pro efektivní hájení jeho práv, a to jak v pozici žalobce, tak žalovaného.

RESUMÉ

The subject matter of this diploma thesis is valid legal regulation of promissory note proceedings in the Czech Republic. The core of the thesis is based on two fundamental phases of the discovery proceedings during which the plaintiff and the defendant argue about who has claims and duties arising out of the promissory note. The first significant phase is – taken from the standpoint of the plaintiff – so called summary promissory note proceedings, which aims at issuing a promissory note payment order. The second significant phase is – taken from the standpoint of the defendant – so called objection proceedings, during which the defendant raises objections against the previously issued promissory note payment order.

The fundamental legal acts governing the subject matter of the thesis are the Promissory Note and Cheque Act 1950, and the Code of Civil Procedure 1963. The legal acts are used in the versions that were valid and enforceable on March 1st, 2013.

The summary promissory note proceedings is a special type of proceedings by which one can enforce promissory note related claims rather quickly, because the court ruling is usually issued much faster than in other types of proceedings. If the plaintiff files a complaint and encloses a promissory note that seems to be genuine (and possibly other documents needed to enforce a claim), the court shall issue a promissory note payment order, in which it shall order the debtor to satisfy the claim or raise relevant objections against it, all within the period of eight days since the delivery of the order.

This period for raising relevant objections, which basically represents an application of the proceedings concentration on the merit of the objections, has recently undergone several changes regarding its duration. The original, three-days period was abolished by the decision of the Constitutional Court of the Czech Republic, effective on May 1st, 2013. The legislators then amended the Code of Civil Procedure, setting the duration to eight days, effective on January 1st, 2013. On May 1st, 2013, a final change is going to take place, setting the duration to fifteen days.

The duly raised objections suspend the legal force of the issued promissory note payment order and the summary promissory note proceedings are converted into the objections proceedings, in which a judgment is passed on the objections raised against the payment order. This judgement either upholds the payment order or it annuls it. The subject matter of the objections proceedings cannot be the original claim arising out of the promissory note, because it had been already decided on by the promissory note payment order.

The differences between the summary promissory note proceedings and the classic civil procedure represent so called formal promissory note strictness. The formal promissory note strictness is a procedural reflection of the so called material promissory note strictness, which arises from the material legal regulation of the promissory note.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

- ObčZ** zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- ObchZ** zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- OSŘ** zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- ZCP** zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů
- ZEÚ** zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů
- ZSP** zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- ZSŠ** zákon směnečný a šekový č. 191/1950 Sb., ve znění pozdějších předpisů

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

Literatura:

- DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-107-9.
- HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.
- HRUDA, Ondřej. Třídenní lhůta k podání směnečných námitek – neobvykle tvrdý přežitek. *Obchodněprávní revue*, 2011, 8/2011, s. 234.
- CHALUPA, Radim. *Základy směnečného práva*. 2. rozš. vyd. Praha: Linde, 2008, 319 s. ISBN 978-807-2017-164.
- CHALUPA, Radim. *Zákon směnečný a šekový. Komentář. I.díl - Směnky*. 1.vyd. Praha: Linde, 1996, 684 s. ISBN 80-720-1036-0.
- CHALUPA, Radim. *Zákon směnečný a šekový: komentář*. 2. vyd. Praha: Linde, 2006, 623 s. Zákony - komentáře (Linde). ISBN 80-720-1570-2.
- KOLÁŘ, Pavel. K významu okamžiku vydání směnečného platebního rozkazu pro řízení o námitkách. *Právní rozhledy*, 2005, 7/2005, s. 253.
- KOPÁČ, Ludvík. *Směnky a směnečné právo: směnečný zákon s komentářem a úvodem do směnečného práva*. Praha: Prospektrum, 1992, 140 p. ISBN 80-854-3143-2.
- KOTÁSEK, Josef a Jarmila POKORNÁ. *Kurs obchodního práva: právo cenných papírů*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxviii, 419 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-807-1794-547.
- KOTÁSEK, Josef. *Námítky směnečných dlužníků*. Brno: Tribun EU, 2007, 115 s. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-903744-7-8.
- KOVAŘÍK, Zdeněk. K dokazování pravosti podpisu směnky. *Právní rozhledy*, 2010, 8/2010, s. 267.
- KOVAŘÍK, Zdeněk. Protest směnky pro neplacení. *Bulletin advokacie*, 2004, 10/2004, s. 14.
- KOVAŘÍK, Zdeněk. *Přehled judikatury: směnečná judikatura*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 190 s. Judikatura (Wolters Kluwer). ISBN 978-807-3575-304.

- KOVAŘÍK, Zdeněk. *Směnka a šek v České republice*. 6., přepracované a dop. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, 642 p. ISBN 97874004025.
- KOVAŘÍK, Zdeněk. Uplatňování práv v souvislosti se směnkami a šeky v soudním řízení (prvá část). *Bulletin advokacie*, 2000, 9/2000, s. 43.
- KOVAŘÍK, Zdeněk. Uplatňování práv v souvislosti se směnkami a šeky v soudním řízení (druhá část). *Bulletin advokacie*, 2000, 9/2000, s. 11.
- KOVAŘÍK, Zdeněk. Uplatňování práv v souvislosti se směnkami a šeky v soudním řízení (dokončení). *Bulletin advokacie*, 2001, 1/2001, s. 34.
- KOVAŘÍK, Zdeněk. *Zákon směnečný a šekový: komentář*. 5., dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, xxviii, 447 s. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-807-4003-851.
- SVOBODOVÁ, Věra. *Směnka: Průvodce po slastech a strastech uživatele směnky*. 1.vyd. Brno: Econ, 1994, 293 s. ISBN 80-901-6271-1.
- WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2011, 69 s. ISBN 978-807-2018-420.

Soudní rozhodnutí:

- Nález Ústavního soudu, spis. zn. III.ÚS 3660/11, ze dne 14.03.2012
- Nález Ústavního soudu, spis. zn. Pl. ÚS 16/12, ze dne 16.10.2012
- Nález Ústavního soudu, spis. zn. Pl. ÚS 6/05, ze dne 13.12.2005
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 Cdo 3779/2008, ze dne 15.9.2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 18 Cdo 427/2009, ze dne 21.12.2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 Cdo 1576/2007, ze dne 11.2.2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 Cdo 3478/2007, ze dne 21.12.2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 Cdo 4235/2009, ze dne 26.10.2011
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 CDo 4722/2007, ze dne 29.9.2009

- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 Cdo 577/2010, ze dne 25. 1. 2012
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn. 29 Odo 63/2006, ze dne 26.7.2007
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci, spis. zn. 4 Cmo 67/2005, ze dne 13.6.2006
- Usnesení Vrchního soudu v Praze, spis. zn. 5 Cmo 74/94, ze dne 19.4.1994